AKPINAR

28. Sayı

Temmuz - Ağustos 2010 Yıl: 5 ISSN: 1306 - 3731 3 TL

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Uçurtma
Zirveye tırmanırken inişi de unutma
Kendisi mi uçuyor, şu gökteki uçurtma?
İsmail Özmel

www.akpinardergisi.com

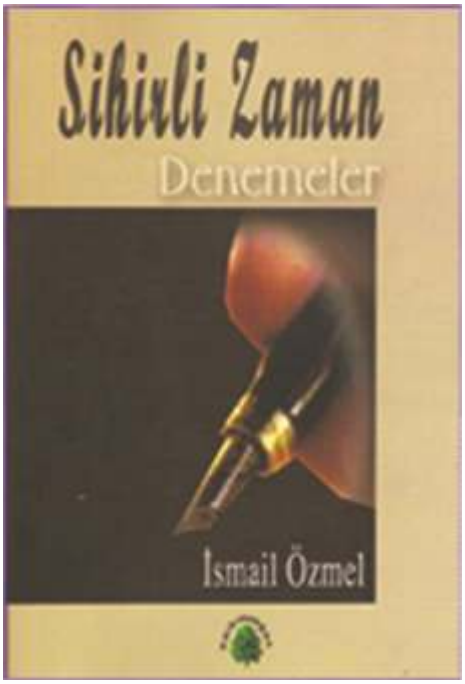

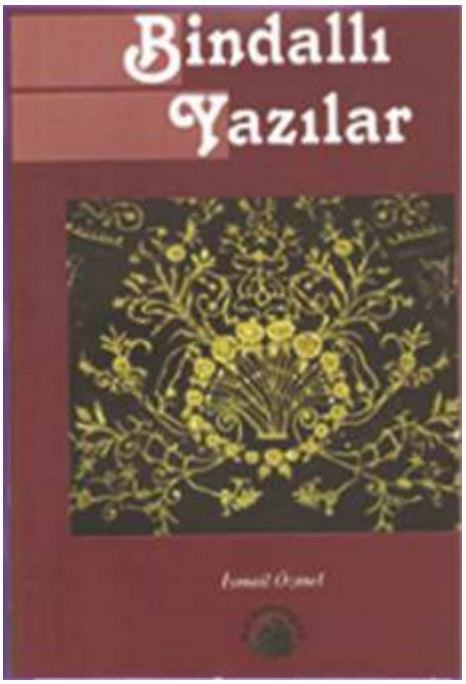

Adres: Cumhuriyet Caddesi Kamilağa Sokak 29-C Tel&fax: 0.442 235 65 70
e-mail: salkimsogutyayincilik@mynet.com • salkimsogutyayinevi@gmail.com
ERZURUM

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 5 Sayı: 28 / Temmuz - Ağustos 2010 ISSN: 1306-3731

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ
İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU
İsmail ÖZMEL
Murat SOYAK
İsmail SARIKAYA

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)
Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet UĞUR (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Esma ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ
Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ
Sayısı: 3 TL
Yıllık Abone Bedeli: 20 TL
Resmî Abone Bedeli: 40 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK & TASARIM
Nilay PEKER ERSAN

BASIM YERİ
Karan Ofset & Form
Mezbaha Cad. Yavuz Apt. No: 36/B • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Dergimize gönderilecek yazıların başlığı 12 punto, alt başlıklar ve muhtevası 11 punto olarak word sayfasında yazılıp disketle yazışma adresimize posta ile veya el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

4 **MEHMET ZAMAN SAÇLIOĞLU'NUN ÖYKÜLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**
Halil Hadi BULUT

9 **KUTSAL DAĞ KÜLTÜRÜMÜZ VE ERCİYES DAĞI**
Ahmet Vehbi ECER

13 **YAZMAK** (Deneme)
Bekir OĞUZBAŞARAN

14 **DİL VE MEDENİYET** (Deneme)
İsmail ÖZMEL

16 **ŞEYH GÂLİP'İN ŞİİR ANLAYIŞI**
Vedat Ali TOK

20 **" DOSTLAR BENİ HATIRLADI "**
Abdülkadir GÜLER

22 **KAYBEDENLER** (Şiir)
Emrah KURUL

23 **ŞEFKATİ SOLUKLAYAN COĞRAFYA!..**
Bedrettin KELEŞTİMUR

27 **SONGÜL DÜNDAR'IN ROMANI "SAVAŞLARIN KADINI"**
Abdullah Çağrı ELGÜN

40 **2010 ŞİİR ÖDÜLÜ ŞARTNAMESİ**
Orhan ŞAİK GÖKYAY

41 **EŞEK, YİNE EŞEK, ADAM OLMADI!**
Kenan ŞAHBAZ

42 **ÜMİT FEHMİ, SON SÖZÜNÜ SÖYLEDİ!**

44 **FARK ETMELİ İNSAN** (Şiir)
Can YÜCEL

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

ŞİİR ZAMANIN TA KENDİSİDİR.

Şiir yazayım diye kaleme kağıda sarıldığımı hiç hatırlamıyorum. Çünkü bana şiir zamanla beraber gelir. Onu zamandan ayırmak, ayrı düşünmek nasıl mümkün olur bilemiyorum.

Farklı bir zamanın anılardaki izi gibi, bir iki mısra gelir dilime dolanır. Birkaç defa tekrarlarım, farklı bir lezzet… Yoldaysam hemen yolun kenarına, araba park eder gibi yanaşır, duvara, dizime veya çantamın üzerindeki bir mekâna resmini yapmaya çalışırım. Bu yeni bir şiir yolculuğunun ilk yol hazırlığı olur.

Şiir zamanın bir parçasıdır derken; bir muhayyel güzelin arkasından rüzgâra bıraktığı bir yaşmak, omuz atkısı veya bir mendil gibi bir iki mısra; rüzgârın bir ucu açık elips çizgisiyle dans ederek dilinize takılması var ya, o anı kutsuyorum. Düşünüyorum zamanın bir parçasına takılıp gelen bir iki mısraya sesleniyor, sen zamanın ta kendisisin, çünkü her tekrarında mimlenen o zamanı çekip ayağına getirebilirsin, diyorum. Belki de bu zamana dur diyen birkaç mısra, mısrası berceste, yazan kaleme ve ele dua ettirebilir, hayırla yad ettirebilir.

ŞEHİR VE MEDENİYET

Şehir medeniyettir. Ölçüsü insan, şehrin canlı parçası haline gelen insan.

Şehrin zenginliklerine sahip çıkmayan, kirleten, hor kullanan, ona hor bakan herkes, şehir sakinlerini kalbinden yaraladığını biliyor mu?

Şehri evi kadar düşünen insan, şehrin ve medeniyetin hem sahibi hem mirasçısıdır.

Gelecek nesillere şehri bütün güzellikleriyle aktarmaya çalışan insan, hem şehrin, hem medeniyetin, hem de gelecek nesillerin teminatıdır. O örnek insan, abide insandır.

Vatan şehirlerine hizmet, hem Türk Milleti'ne, hem medeniyete, hem de insanlığa hizmettir. (Sihirli Zaman. S:19)

Bu sayıda Halil Hadi Bulut, A. Vehbi Ecer, Bekir Oğuzbaşaran, İsmail Özmel, Vedat Ali Tok, Abdülkadir Güler, Bedrettin Keleştimur, Abdullah Çağırı Elgün tahlil, tanıtma, deneme ve edebiyat ve kültür tarihimizden çizgiler ihtiva eden güzel yazıları ile Akpınar'ı süslediler.
Osman GÖKÇE, Kenan ŞAHBAZ, Can YÜCEL ve Emrah KURUL'un şiirlerini de zevkle okuyacaksınız.

Akpınar'ın 30 sayısını (Kasım-Aralık-2010) Anadolu Dergiciliğine ayıracağız. Yazar dostlar bulundukları şehirlerde yayınlanan dergilerin tamamını veya bir kısmını tanıtabilirler. Bu dergiler halen yayınlanmıyor da olabilir. Dergi zenginliğimizin hiç olmazsa bir kısmını anmak istiyoruz.

Daha güzel sayılarda buluşmak dileğiyle. Hoşça Kalın. Sağlıcakla Kalın.

İSMAİL ÖZMEL

MEHMET ZAMAN SAÇLIOĞLU'NUN ÖYKÜLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Halil Hadi BULUT [1]

Mehmet Zaman SAÇLIOĞLU, 1955 Bursa doğumlu, TED Ankara Koleji'nden sonra TGSYO Tekstil Bölümünü bitirmiş, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki asistanlığının ardından Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmış, 1996'da profesör olmuş bir akademisyen. Onu kendi alanı dışındaki okurlarına tanıtan ise edebiyatçılığı Saçlıoğlu, bir şair ve önemli ödüller kazanmış bir öykücüdür. Yazar, Nursel Duruel'le yaptığı söyleşide akademisyenliği ile edebiyatçılığı arasındaki bağı şöyle kurar:

Güzel Sanatlar Fakültesinde öğreti üyesi olmanın bana kazandırdığı çok şey olduğunu sanıyorum. Sanatlar arasındaki ilişkileri fark etmemi ve anlamaya çalışmamı sağladı bu. Farklı alanlardaki sanatçıların aynı konularda farklı etkilenmelerle farklı yapıtlar verdiklerini, bunun ne büyük zenginlik olduğunu gördüm. Sanatlar arasındaki ortak noktalar üzerine düşünmek, insanların ortak dertleri, ortak mutlulukları üzerine düşünmek gibi insana geniş ve derin bir zemin hazırlıyor. Edebiyat ile plastik sanatlar arasında da ortaklıklar var, müzik ile edebiyat arasında da. Nasıl su, bulutlarla toprak arasında sonsuz biçimde dönüyorsa, sanatın değişmez çekirdeği de o sanattan bu sanata dönüp duruyor.[2]

Saçlıoğlu'nun eserleri, şimdi İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayımlanmaktadır. Dört öykü kitabı sırasıyla Yaz Evi, Beş Ada, Rüzgar Geri Getirirse 2002'de Sur ve Gölge Eylül 2009'da çıkmıştır. Şiir kitabı Sarkaç Ağustos 2002'de, Türkan Saylan'la yaptığı Nehir Söyleşisi Güneş Umuttan Şimdi Doğar Türkan Saylan Kitabı, Nisan 2004'te yayımlanmıştır.

Bu yazıda Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun yukarıda belirtilen dört öykü kitabına girmiş bütün öyküleri (32 öykü) ele alınmıştır. Bu öyküler incelenirken kitapların yayımlanış sırasına göre gitmek isabetli olacaktır. Genel çizgisi aynı olmakla birlikte ilk öykü kitabı Yaz Evi'nden son kitabı Sur ve Gölge'ye yazarın bir değişim ve gelişim içinde olduğu söylenebilir.

Saçlıoğlu'nun ilk öykü kitabı Yaz Evi için Emin Özdemir: Kurgu ve söylemsel doku yönünden tazeliği olan öykülerdi bunlar. Değişik insanlık durumlarını alışılmış kalıpların dışına çıkarak vermeye çalışan bir yaklaşımın ürünleriydi. Okur üzerinde düşündürücü, sorgulayıcı etkiler bırakan, sürükleyici, rahat okunan öyküler değerlendirmesini yapar ve onda Haldun Taner ve Sait Faik öykücülüğünden izler bulur. Aynı yazıda ikinci öykü ki-

tabı Beş Ada için İlk öykülerle kan bağını yitirmeden yeni açılımlar, yeni yönsemeler içinde öykücülüğündeki tırmanışı gösteren, zengin donanımla öyküler oluşturmuş. (….) yaşanılan somut gerçeklerle, düşlemsel ögeleri ve öykülerin dokusuna ustaca emiştirip kaynaştırıyor, Saçlıoğlu, insandan korkmadan öykülerin odağına insanı yerleştirerek yapıyor bunu. Yaz Evi'ndeki öykülerle gözlemleyebildiğimiz düşündürücü, sorgulayıcı boyut, bu ikinci kitabındakilerle daha bir genişlemiş, derinleşmiş. Soyutlama açısından da bunun böyle olduğunu söyleyebiliriz[3] diyerek bu gelişim çizgisini ortaya koymaktadır.

Aynı süreci, M. Sadık Aslankara şöyle değerlendirir: Saçlıoğlu ilk öyküler demeti Yaz Evi'nde farklı yapılardaki öyküleri toplamış bir yazar izlenimi bırakıyordu okurda. Elbette çok güzel öykülerdi bunlar, evet güzeldi, o kadar.

Oysa Beş Ada, yalnız güzel değildi, güzelliği de aşan bir durum ortaya çıkmıştı bütünde ortaya. Bu ayrı ayrı alanlardan derlediği gereçleri aynı bir kapta eritebilmek hünerinden kaynaklanıyordu bence, çünkü öyküler yazınsal tat bırakırken, bu yöndeki kimliklerini yitirmeksizin soyutlayımdaki düzeyiyle, düşünselliği somutlayışındaki kıvraklığıyla da "güzel" nitelemesini hak ediyordu çünkü(…)

Aslında Saçlıoğlu felsefesel bir içkinlik kazandırmıştı Beş Ada'daki öykülerine (…)

Belki tek eksiklik, kimi ada öykülerinde kişilerin görev üstlenmiş görünmesiydi bir çalım, bu kişiler öyle yerleştirilmişti ki öykülere, ne çıkarabilmeniz olasıydı bunları öykülerden, ne de konuşmalarından birini kaldırıp atabilmeniz. Nitekim yazar düşlemsel öğelerle de pekiştirip sıkılıyordu bunları. İşte bu yanlar, yazınsal haz üretmede kesiklik yaratabilmiş gibi ince bir kaygı uyandırıyordu kadar…

Ama ne yalan söylemeli Rüzgar Geri Getirirse'de Saçlıoğlu işte bu sıkıntıyı da aşmış görünüyor.

Düşlemsel öğelerin tümünü öykünün dışında birer "eşik" haline tutuyor bunları fragmentler biçiminde alıp öyle yerleştiriyor yapıtına. Öykü denetiminin altına "eşikli öyküler" biçiminde bir eklemeyi unutmadan tabi.[4]

Aynı farklılaşmayı yazarın kendisi de tespit ediyor. Özellikle Rüzgâr Geri Getirirse için: "Rüzgar Geri Getirirse kitabım yapı olarak,önceki kitaplarım olan Yaz Evi ve Beş Ada' dan farklı. Bu farlılık özellikle öykülerin önlerinde birer giriş metni bulunmasından kaynaklanıyor. Öykülerimi yazarken kimi zaman şiire yakın bazı tümceler geliyor kalemin ucuna. Kimi zaman öykünün içine girmeyen ama çevresinde dolaşan, öyküyü sarmalayan bazı düşünceler, deneme parçaları ortaya çıkıyor. Daha sonra çalışırken öyküde fazlalık gibi durabilecek bu tümceleri, paragraflara çıkarıyorum. Ama sonuçta öykü bittiğinde bir eksiklik duyumsadığım oluyor, öyküyle ilk kez karşılaşan okuyucu

bu eksikliği fark etmiyor ama ben yazma eylemi sırasında attığım "fazlalık" ların başka türden söylenemeyecek bazı şeyleri de götürdüğünü biliyorum. Öykü bir düz yazı türü. Gündelik konuşma ritmimize, düşünce mantığımıza uygun bir dili var. Deneme de bir düz yazı türü. Mantığı-mıza uygun ama yoğun ve sistemli bir düşünce ve araştırma sonucunda oluşur. Günümüzün her saatinde bir denemeci diliyle ve aklıyla yaşayamıyoruz. Şiire gelince, günlük mantığımıza, günlük dilimize en uzak yapıyı onda görürüz." [5]

Saçlıoğlu'nun ilk öykü kitabı Yaz Evi'nde 11 öykü var. Tema bakımından çeşitli insanlık durumlarının anlatıldığı bu öykülerde, "Nöbette" (s.71-80), Kızım (s.81-93), Basamaklar (s.109-123)hariç yazarın ironik bir yaklaşımının olduğu görülür. Zaman (yazarın imine yaptığı, çağrışım ve göndermeleri de unutmayarak) kavram öykülerin temel taşlarından biridir. Yazar, zamanı, göreceliğiyle hem bir felsefi problem olarak ele alır hem de çerçeve vak'ayı sıkça kullanarak, geriye dönüşlerle öykülerin ritmini, hatta kurgusunu belirler.

Kitabın ilk öyküsü "Brandenburg'un Dört Atlısı (s.9-17) 'nda vak'a zamanı turistlerin meydandaki satıcıların önünde oyalandıkları yirmi dakika civarındadır. Oysa, saatler, madalyalar ve pusulalar satan satıcını anlattıklarıyla II. Dünya Savaşı'ndaki 1980'li yılların ortasına kadar geçen her zaman dilimi Doğu ve Batı Bloku olarak ayrılan ülkelerin belki de savaş sonrasını yaşayan insanlığın bir muhasebesiyle tamamlanır.

Satıcı, "Eskimiş Zamanları Sat"maktadır.[6] (s.91) Ona göre "Saat zaman demektir, zorlamaya gelmez. O kendi hızıyla akar. Her saatin ayrı hızı, ayrı direnci vardır (s.10). Bozuk pusulalarla yanlış yerlerin, satılan madalyalarla da insanların, sonu bir ömrü heba etmek ya da bir savaşın acı yüzüyle karşılaşmak da olsa değer yargılarının ironik bir tarzda anlatımıdır. Bir ucuyla öykünün yazıldığı zamana modernist bir bağla tutunurken öte yandan insanın yaşama olgusu ve hayatı anlamlandırma çabasıyla evrensel bir probleme dönüşür. Yazarın zaman karşısındaki bu tavrı sonraki öykülerine ve kitaplarına da yansıyacaktır.

Öykülerin çoğunda öykü karakterlerinin orta yaşlı insanlardan oluşması da dikkati çeker. "Bir Yaz Evi"(s.28-35)'nde öykünün baş kişisi Selim Bey'le 75 yaşında karşılaşırız. Kahramanın ölüm korkusu güçlü bir yaşama duygusuyla birleşerek, ironik bir şekilde başlangıçta anıt mezar olarak tasarladığı evde yaşamaya (92 yaşına kadar) götürür.

Yaz Evi'ndeki "Pencere Önünün Yolcusu"(s.64-70) ve "Basamaklar" (s.104-123) öykülerinin de baş kişileri yaşlılardır. Her iki öyküde de zaman, hem geçmiş muhasebesinin yapıldığı bir kapıyı aralar hem de trajik öykülerle sonu hazırlar. " Basamaklar"da eşi ve çocukları kendinden önce ölmüş Nuriye Hanım' ın

hatırlayışıyla Sarıkamış sonrası Osmanlı-Rus savaşıyla Ermenilerin Van işgali anlatılır.

"Oteldeki Kapı"(s.28-35)'nın kahramanı da yaşlıdır. İronik bir şekilde, alışıldık olmayan hayatları telaş ve bir yanlışlık parodisine dönüşen olay örgüsüyle beyhudelik düşüncesini yansıtır.

"Nöbette"(s.71-80) Karslı Çerkez ile Ercan arasında,askerde 1-3 nöbeti sırasında geçen diyalog, hayatın zorlukları, ağalık gibi sosyal meselelerin gündeme gelmesine, kendi yavruları ile her şeyin sonunun sevgi ve şefkate varmasına aracı olur.

"Kızım" (s.81-93) etkileyici bir vicdan muhasebesi öyküsüdür. "Kutsal İttifak" Ömer Seyfettin, Hüseyin Rahmi, hatta Yakup Kadri'yi hatırlatan toplumu sömüren, batıl inançları ve dini bir paravan olarak kullanılışını anlatır. Vak'a icat etmede ve beklenmedik son özellikleri ile öne çıkmaktadır.

"Bir Kadın Bir Erkek" te (s.36-42) Adem ile Havva'nın cennetten kovuluş öyküleri ve dünyada geçirdikleri ilk on yıl anlatılmaktadır. Kutsal metinlere dayalı bu anlatı, kadının ve erkeğin hiç değişmeyen vasıflarına gönderme yaparak bugünle birleşir.

Beş Ada adlı yazarın ikinci öykü kitabında da 11 öykü vardır. İlk kitap Yaz Evi'ne göre öykülerin derinliği daha artmış gibidir. Masallara, kutsal metinlere , mitolojiye yapılan göndermeler metni zenginleştirirken okuru daha hazırlıklı olmaya sürükler.

Kitaptaki ilk öykü "Birinci Masal" (s.9-11) yaradılış kozmogonisinden kalkarak sanatçının "tanrılanması" fikrine uzanır. Tanrı kırk heykelciğe bir torun istediğini meleği vasıtasıyla söyler. Cebrail göndermesiyle sanatçı peygambere dönüşürken, Tanrının "izni", "cezayı", "yazgıyı", "ödülü" kaldırmasıyla sanatçı bu mertebenin de üzerine tırmanır. Tanrı kırk şaire "söz"ü bulmalarını emretmiştir. "Her şeyden önce söz vardır." Heykelcilerin torunu baba sevgisini Tanrıya tattıracak söz ise başlangıcı işaret edecektir.

Bu öykü ile yazar, bir var oluş macerasını insanla Tanrı'nın aynileştiği, kaynağını çeşitli kutsal metinlerden, tasavvuftan alan bir kimliğe büründürür.

"Büyük Göz" (s. 12-24) görmekle bakmak arasındaki farkı bir fotoğrafçının sıra dışı arayışında yakalar.

"Birinci Ada" (s.25-37) kahramanın korkularıyla yüzleşmesini "Bir kitap okudum hayatım değişti" eşiğinden sıfırlar ve birlerden bilgisayar kodlarına, arzular, zihinden konuşmalarla sürrealist bir yazgı öyküsüyle anlatır. Bu öyküde olduğu gibi "İkinci Ada (Sis Adası)" (s. 51-63) ve bu kitaptaki diğer öykülerde gerilim önemli bir öge olarak karşımıza çıkar. "İkinci Masal" (S.128-134) genetik, klonlama problemiyle, yaradılışa yaptığı göndermeler, bilim-sanat ilişkisine bakışıyla aynı gerilimi taşımaktadır. "Dördüncü Ada" (s.100-115) 1960 ihtilali sonrası Yassı Ada yargılamalarını "aca-

ba kim haklı ?" sorusuyla aslında herkesin zarar gördüğü gerilimli bir dönemi yansıtır.

Yazarın üçüncü öykü kitabı Rüzgâr Geri Getirirse, her öykünün başında yer alan şiirsel denemelerle "eşikli öyküler" den oluşmaktadır. Bu kitapta Saçlıoğlu'nun daha önce örneklerini verdiği öykü dilini artık tam anlamıyla bulduğunu söyleyebiliriz. "Eşikler" felsefi alt yapıyı kurarken mitolojik ve sembolik anlatımların metnin derinliğine sızdığını fark ederiz.[7]

İlk öykü "Rüzgâr Geri Getirirse" (s. 13-34) de zaman eşiğinde daha önce ele alınmış ana temalardan biri olan yazmak ve sanat temaları belirginleşir. Bu öyküde olduğu gibi yaratmanın emeği ve sancısı "Heykel" (s.71-122) de de işlenmiştir. "Göl ve Gölge" (s.35-41) belki de kelimelerin bizi davet ettiği oyunu kullanarak aynayı ve yansımayı ontolojik bir probleme dönüştürür.

"Filimler" de eşik zamandır ve kahramanın çocukluğuna dönüşüyle birlikte mazi düşüncesi derinleşir, algıların farklılığı, inceliklerin fark edemeyişin kusurlarını da öne çıkarır.

Saçlıoğlu'nun son öykü kitabı Sur ve Gölge (2009) de üç öyküsü bulunmaktadır daha önceki kitaplarıyla karşılaştırıldığında yazarın kısa öyküden uzun öyküye geçtiği anlaşılır. Bu değerlendirmeyi sadece hacim problemi olarak alamayıp öykü karakterlerine daha budaklandırması, olay örgüsünü genişletmesiyle de gözlemleyebiliriz.

Mesela "Sur ve Gölge" de(s.3-43) Barba'nın Karabıçak Meyhanesi'nin genç bulaşıkçısı Ömer'le Karin'in sonu ölüm ile biten aşk macerası anlatılır. Çerçeve vak'a buyken yazar, İstanbul'u belki ta başından beri var eden insanlar, devirler, yaşamlar, efsaneler anaforunda adeta bir zaman yolculuğu yapar. Üstelik bu sadece bir geriye dönüş değil, iç içe geçmiş sürekliliği barındıran bir yolculuktur. İstanbul'un surları hem bir kapı hem de bir engeldir. "Sur ve Gölge" de Sur, sözdedir, suru sözde arayın, surun kapıları sözle açılır (s.19) sözleriyle adeta sanatın ve hayatın sırları fısıldanır.

"Bir Başka Işık" (s.45-72) ve "Yüzün Tamamlayıcısı" (s.73-131) öykülerinde de yazmak ve sanat ana temayı oluşturur.

Sonuç olarak Mehmet Zaman Saçlıoğlu, ortaya koyduğu eserleri, sanata ve yazıya yaklaşımıyla öykücülüğümüzde kalıcı bir yer edinmeyi başaracak yazarlarımızdandır.

[1] Yrd. Doç. Dr. Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

[2] "Yaz Ev'inden Rüzgar Geri Getirirse'ye Bir Öykücü Mehmet Zaman Saçlıoğlu", (Söyleşiyi Yapan Nursel Duruel) Cumhuriyet Kitap S.675, 23 Ocak 2003, s.5.

[3] Emin Özdemir, "Çok İzlekli Çok Katmanlı Öyküler", Cumhuriyet Kitap S. 675, 23 Ocak 2003, s. 6.

[4] M. Sadık Aslankara "Zamandan Zamana Öyküler" Cumhuriyet Kitap, S. 665, 14 Kasım 2002, s.14.

[5] "Yaz Ev'inden Rüzgar Geri Getirirse'ye Bir Öykücü Mehmet Zaman Saçlıoğlu", (Söyleşiyi Yapan Nursel Duruel) Cumhuriyet Kitap S.675, 23 Ocak 2003, s.1.

[6] Alıntılar Öykü Kitabının İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan 2002 Baskısından Alınmıştır.

[7] Bu Kitap Hakkında Nalan Barbarosoğlu'nun "Öykü Eşiğinde Rüzgarla" Cumhuriyet Kitap S.675, s. 4-5 ve Pelin Özer!in "Rüzgar Geri Getirirse'nin Yazarına Zamansız Mektup", Cumhuriyet Kitap S. 675, s. 6 Yazılarına Bakılabilir.

KUTSAL DAĞ KÜLTÜRÜMÜZ VE ERCİYES DAĞI

*Ahmet Vehbi ECER **

Bir Sevdadır Erciyes, makine mühendisi **Yusuf Akdamar** ile Laçin Yayınevi sahibi **Mehmet Çelebi**'nin birlikte hazırladıkları Erciyes Dağı ile ilgili şiirlerden seçilerek oluşturulan eserin adıdır. Ankara'da basılan ve Kayseri **Laçin Yayınevi**'nin 215. yayını olan eser hazırlayanların 'ÖN SÖZ'ünü, Kayseri Enstitüsü Dernek Başkanı **Faruk Yaman**'ın '**Takdim**'ini içermekte ve onu da Erciyes Üniversitesi'nin değerli bilim adamı **Prof. Dr. Nevzat Özkan**'ın Erciyes adının kaynağı ile ilgili "Erciyes Adı Üzerine" başlıklı araştırma yazısı takip etmektedir. Şair adlarının alfabetik sıralamaya göre hazırlanan **İçindekiler**' den sonra Erciyes Dağı ile ilgili şiirler ve resimlere yer verilen kitap 304 sayfayı bulmaktadır.

Yurt sevgisi hem hatıralarla hem de tabiat güzellikleriyle oluşur ve insanları kendine bağlar. Rahmetli şairlerimizden **Osman Attila** (1922-1982) Anadolu'nun bütün şehirleri, kasabaları ve köylerinin güzelliklerini anlatan *Memleket Şiirleri* başlıklı (Ankara 1950) antolojisinde bir çok vatansever şairleri bir araya getirmişti. *Bir Sevdadır Erciyes'*de de Kayseri'nin güzelliklerinden biri olan Erciyes Dağının haşmetini, ruhaniyetini, sevgisini anlatan şiirleri bir araya getirilmiş.

Dağlar insanlık tarihi, kültürü ve inancı bakımından önemli bir yer tutar. İlkel dinlere sahip olan toplumlarda Tanrı'ya en yakın yerler olarak kabul edilmiştir. Hattâ Sümer mitolojisinde dağlar kişileştirilmiş ve tanrılaştırılmıştır (bk. O. Hançerlioğlu, **Dünya İnançları Sözlüğü**, İstanbul 1993, 107). Greklerdeki Olimpos Dağı tanrıların oturum (=ikamet) yeri ve tanrının kudret ve azametinin sembolüdür. Bu ilkel dinlerin dışındaki semavî dinlerin kitapları Tevrat ve İncil'de kutsal sayılan birçok dağ ile ilgili bilgiler yer alır: Cudi Dağı, Sina Dağı, Sion Dağı… gibi (bk. Tevrat; Çıkış, 17/6, 19/11, 16-18, 4/27, 1875, Mezmurlar: 36/71, Matta: 17/1-2).

Kur'an-ı Kerîm'de birçok yerde değişik sebeplerle dağ adları geçmektedir. Kur'an'a göre dağlar, yeryüzünü sabit tutmak için yerleştirilmiş olsalar da bulutlar gibi hareket ederler (bk. Neml, XXVII/88). Dağlar Allah'ın her yerde hâzır (=varolan) ve nâzır (=görünür olan) olduğunun işaretidir, diğer yaratılmışlar gibi dağlar da Allah'a secde ederler (bk. Hac, XXII/18).

Tur Dağı kutsaldır ve Yüce Tanrı "Tur Dağı'na yemin olsun ki…" buyurur (bk. Tur, LII, 1). Dağlar mahşerin dehşeti anında "atılmış yün gibi" olacaklardır (Mearic, LXX/9). Aynı şekilde Tur Dağı Tanrının azametinin tecellisiyle paramparça olmuştur (Araf VII/143). Dağlar yeryüzünün kazıkları (bk. Nebe, LXXVIII/7), sapasağlam yere çakılmış ve dikilmiş olup Allah onları insanlar için oturulacak barınaklar yapmıştır (bk. Naziat, LXXIX/31; Gâşiye, LXXXVIII/19; Nahl, XVI/81). Dağlar da Allah'ı tesbih ederler (bk. Hac, XXII/18).

Hz. Peygamber'e ilk vahiy **Hira** Dağında gelmiştir. Hz. Peygamber bir konuşmasında Uhud Dağını işaret ederek "**Bu dağ bizi sever, biz de onu severiz**" buyurmuştur (Buharî, ***el-Cami'üs-Sahih,*** Cihad: 71-74). Hz. Nuh'un gemisinin indiği yer **Cudi** Dağıdır. **Prof. Dr. Annamarie Schimmel**' in bir vesileyle işaret ettiği gibi: "Dağların görünümü her zaman insanların kalplerine ilham vermiş ve dağlar genellikle dünyanın her yanında tanrıların mekanı olarak kabul edilmiştir. Şüphesiz bir düşünce bu, İslâmın asla kabul edeme-yeceği" dir (bk. A. Schimmel, ***Tanrının Yeryüzündeki İşaretleri,*** Çev: E. Demirli, İstanbul, 2004, 23).

Eski Türk töresinde dağlar da, ağaçlar, sular… gibi kutsanmıştır. Kültür ve dinler tarihçileri, sosyologlar tarafından Türkler'de de ***dağ kültü***'nün varlığı kabul edilmiştir. [=**Kült**: Tanrıya bağlılığı tezahür ettiren, batınî (=esoterique), metafizik bağımlılık ve eylem. bk. Lügatlerden başka: G. Marshall, Sosyoloji Sözlüğü, Çev: O. Akınay – D. Kömürcü, İst., 1999, 441). Eski Türklerde dağ, bazı soyların ata'sı bazılarının da **vatan**'ı olarak kabul edilmiştir (bk. Fuzuli Bayat, "Türk Mitolojisinde Dağ Kültü", ***Folklor-Edebiyat Dergisi***, 2006, Sayı 46). Araplarda Arafat, Hira, Yahudilerde Sina, Yunanlılarda Olimpos… dağları nasıl kutsal ise Türk mitolojisinde de Tanrı Dağı, Ötüken Dağı, Kaz Dağı, Toros Dağı, Ali Dağı… kutsal sayılmıştır. İslâm öncesi Türklerde Gök Tanrı'ya yakın olması, hayat kaynağı suyun dağ eteklerinden (=mağaralardan) çıkması bakımlarından kutsanmıştır, ama tapınılmamıştır.

Mesela Yörükler Toros Dağlarının sivri tepelerini kutsal saymışlardır. Anadolu' nun birçok yerlerindeki tepelerde ermişlerin kutsal mezarları bulunur. **Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak** bir makalesinde Anadolu'daki Türk dağ kültünün oluşumunu şöyle anlatır:

"Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başladığı XI. yüzyıldan itibaren buradaki bazı dağlar ve yüksek tepelerde dağ kültüne konu olmuş, buraları tıpkı Orta Asya'da iken olduğu gibi, ancak bu defa İslâmî bir görünüm altında mübarek mekânlar olarak telakkî edilmiş, özellikle Bektaşi ve Alevi zümreler tarafından büyük bir önemle takdis edilmeye başlanmıştır" (bk. A.Y. Ocak, "Eski Türklerde Dağ Kültü", TDVİA, VIII, 401-402).

Prof. Dr. Ü. Günay ve Prof. Dr. H. Güngör'e göre "… *Eski Türkler dağları,*

belki de göğe yakınlığı sebebiyle, kutsal ve Tanrı mekânı bilmişler ve Gök-Tanrı'ya kurbanlarını hep oralarda sunmuşlardır." (bk. Ü. Günay – H. Güngör, ***Başlangıçtan Günümüze Türklerin Dini Tarihi***, İst., 2007, 73). Bu sebeple Orta Asya'da dağların adları mukaddes, büyük hakan gibi anlamları ifade eden isimler almışlardır. Gene aynı bilim adamlarına göre "… **Etnoğrafik araştırmalar, günümüzde Altay kavimlerinde de 'mukaddes dağ' inancının devam ettiğini ve böylece her boy ve oymağın kutsal dağının bulunduğunu göstermektedirler."** (s. 74).

Merhum **Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu** ise: "Eski Türklerde tabiatta birtakım gizli kuvvetlerin varlığına inanıyorlardı: Dağ, tepe, kaya, vadi… vb." kaydını düşer (bk. İ. Kafesoğlu, ***Türk Milli Kültürü,*** Ank. 1977, 253).

Prof. Dr. Hikmet Tanyu ise eski Türklerdeki dağ, kaya, su ile ilgili inançlarının Anadolu Müslüman Türkler arasında da devam ettiğini (bk. H. Tanyu, *Türklerde* ***Taşla İlgili İnançlar,*** Ankara 1987) yazmış ve örnekler vermiştir. Bu dağlar ile ilgili efsaneler de oluşmuştur (bk. Ali Rıza Önder, ***Yaşayan Anadolu Efsaneleri,*** Kayseri 1955).

Türk destanlarında, meselâ, demirden dağ eritilir, B ö r t e ç e n e başkanlığında Ergenekon'dan çıkılarak Türkler, dünyaya yayılır (bk.M.F.Köprülü,***Türk Edebiyatı Tarihi,*** İstanbul 1980, 57). Ferhat aşkı için dağı deler. Akıl ve aşk ile dağın yüceliği ve haşmeti yenilgiye dönüştürülür.

Bir Sevdadır Erciyes'de bir tane şiiri yer alan **Karacaoğlan**'ın şiirlerinde dağ sevgisi bol miktarda yer alır: "Erciyes'e yağan karlar/Seferinen göçen eller/ Zamanede Elif derler/Bir gücücek gelin gördüm…" gibi.. (bk. İsmail Görkem-O. Tülüce,***Çukurovalı Karacaoğlan,*** İstanbul 2008, 97).

Türk kültür ve folklorunda dağlarla ilgili türkü, şiir ve efsaneler ayrı bir inceleme konusudur.

Bir Sevdadır Erciyes adlı kitapta, Kayserili olsun veya olmasın, Erciyes ile ilgili şiirler bir araya getirilmiştir. Bu şiirleri incelediğimiz zaman anlatılan eski Türklerdeki **atalar kültü**'nün izlerini bulmak mümkündür. Kayserililere gelen misafirler namaz kılacakları zaman kıbleyi sorduklarında ev sahibi "yönünü Erciyes'e dön, yeter" der. Erciyes Kayserililer için kıble göstergesidir (=Kıble-nâme). Bu anlayış tarzı kitapta **Hikmet Durkut'**un şu kıtasıyla (s. 115) açıklanır:

"Eteğinde bahçeler var bağlar var
Kıblemde dahi sana kıldım karar
Tekir yaylanda arılar bal yapar
Dolanır hep vızır vızır Erciyes"

Gene **Şeyhmus Çiçek** aynı konuyu şöyle dile (s. 255) getirir:

"Kuzeyin evliya yatağın olmuş
Dev Ali ***kıblene*** bir şehir kurmuş
Başın sivrilmiş gökleri vurmuş
Yeter yükseldiğin güzel Erciyes"

Erciyes Dağı Kayserililere yükselme, başarma gücü vermiş. Geçmişte Devlet Bakanlığı'nda bulunmuş olan Kayserili'

ye babası: ***"Oğlum, gözün ve idealin Erciyes'in tepesi olsun, oraya gözünü dik, ama başından şapkanı düşürmeyesin!"*** diye Erciyes Dağı gibi yükseklere talip olması öğüdünde bulunur. Zira Erciyes Dağı ***Ümit Fehmi Aksel'e*** (s. 83) göre:

"Kayseri'nin suyu ekmeği aşı
Göklere uzanır muhteşem başı"

diye tanımlanır. Ayrıca Erciyes bir anne duygusu uyandırır.

A. Yüksel Gemalmaz Erciyes'i hem Allah'a yakın olmanın sembolü olarak belirtir ve hem de "Bir dağ anaya benzer mi deme… // Seni hep anneme benzetiyorum" diye o başı karlı dağın anne şefkati ve sıcaklığını (s. 16) dile getirir. Aynı görüşü **İhsan Altınışık** "Sen yürekli bir annesin" mısrasıyla (s. 127) tekrar eder. **Ali Baş** şiirinde "Sen ey ilham kaynağım, ey dünyanın direği" der (s. 35). **Ali Erbaş** ise "*Cömertliğin Hak'dan maldır Erciyes… // Her dem hayat verir yaylaya düze // Seni lütfetmiştir Allah'ım bize (s. 37)"* dizeleriyle şükranlarını belirtir, **Ali Akdemir** de *"Tapınak gibi duran Erciyes" ifadesini (s. 34)* kullanır. Zira Erciyes denizlere, ırmaklara can verendir ve yurda güneştir, bu yüzden ona **niyaz** gerekir (s. 21). **Ayşe Yüksel Gökhan** şiirinde "Kapasam gözlerimi // Ululanır gönlümde Erciyes" (s. 61) ve **İbrahim Mucuk** da *"Dualar yükselir senden yukarı // Çoklarının boş dönüyor tekeri" mısralarıyla Erciyes'e* (s. 123) kudsiyet izafe eder. **Süleyman Karacabey** *"Erciyes // Kutsal mekân sevdalara // Aşk diye eser rüzgarı // Sevgi dağıtır etekleri"* mısralarıyla (s. 247) paralel görüşü ortaya koyar. **Mehmet Ateşoğlu** *"Erciyes Türk gibi Hak'ka yakındır"* mısrasına (s. 247) benzer ifadeyi **Kazım Yedekçioğlu** *"Tanrı duygusunun parlak gözcüsü"* olarak (s. 140) kullanır. *"Sen bir Türk dağısın, aslın sorulmaz"* denildiği gibi (s. 141) **Bahattin Karakoç** da: "… Yaz, kış kardır, giydiği kürk // Ruhu İslâm bedeni Türk // Sonsuza bakar Erciyes…" mısralarıyla Erciyes'i Türklükle (s. 63) aynileştirir.

Rifat Gökçen'in Erciyes'i Türklükle şöyle aynileştirdiğini görürüyoruz (s. 221):

"… Sen dağ değilken, çok eskiden // Türk'ü gördün, öyle sevdin // Türkün şanını temsil için // Göklere yükseldin…"

Bir Sevdadır Erciyes'de Erciyes dağı ile ilgili çok güzel şiirler yer almakta ve bu şiirlerde tarihin derinliklerinden gelen **dağ kültü**'nün izlerini de bulmaktayız. ***Bir Sevdadır Erciyes***'i dağ ve Türk kültürü sevdalılarına tavsiye ile bu güzel eseri bizlere sunan Sayın **Yusuf Akdamar** ve **Mehmet Çelebi**'yi tebrik ederim.

Konuyu uzatmamak için *"Senin başında duman, benim başımda sevda // İkimiz de yalnızız şu koskoca dünyada…"* diye **İsmail Adil Şahin**'den bir dörtlükle yazımı (s. 132) bitirmek istiyorum:

"İhtişamın göz yakarmış, iltifat azdır sana,
Kar soğuk hiç işlemezmiş, kış dahi yazdır sana.
Vermiş Allah'ım güzellik, gökler olmuş sırdaşın
Sevmeseydin terk ederdin yaptığım nazdır sana."

** Yrd. Doç. Dr.*

DENEME:
YAZMAK

Bekir OĞUZBAŞARAN

Yazmak; dil tarlasını kalemle sürmektir.
Yazmak; sürülmüş toprağa düşünce tohumu ekmektir.
Yazmak; düşünce ve duygu fideleri yeşertmektir.
Yazmak; beynin ve kalbin ürünlerini zamanı gelince biçmektir.
Yazmak; bir düşünme biçimidir.
Yazmak; düşünceleri üretmek ve onları biçimlendirmektir.
Yazmak; okunmaya değer şeyler üretmektir.
Yazmak; uygarlık ormanında kendine ait bir ağaç yetiştirmektir.
Yazmak; duygu ve düşünceleri istif etmektir.
Yazmak; içi, dışa dökmektir.
Yazmak; başka insanlarla iletişimin en gelişmiş aracını bulmanın sevincini tatmaktır.
Yazmak; kaybolması muhtemel şeyleri kalıcı kılmaktır.
Yazmak; kuşaklar arasında sağlam bir köprü kurmaktır.
Yazmak; bilimi, kültürü, sanatı, duygu, düşünce ve izlenimleri yaymaktır.
Yazmak; ölümü ortadan kaldırmanın çâresini aramaktır.
Yazmak; bir hakikati araştırma yöntemidir.
Yazmak; tanıdığımız, tanımadığımız bütün insanlarla mektuplaşmaktır.
Yazmak; içimizde yazılı olan şeyleri okumaktır.
Yazmak; okumak ve düşünmekle birlikte insan olmanın en önemli hasletlerinden biridir.
Yazmak; zihindeki ve gönüldeki birikimleri billûrlaştırmaktır.
Yazmak; uçurum kenarlarında sağlam bir dal bulmaktır.
Yazmak; yokluk kuyusunun içine sarkıtılmış sağlam bir tutamaktır.
Yazmak; kendinle, çevreyle, dünyayla, hayatla, ölümle hesaplaşmaktır.
Yazmak; kendi özünün bilincine ulaşmaktır.
Yazmak; dünyayı yeni baştan kurmaktır.
Yazmak; Ali Baba ve Kırk Harâmîler'in peşine takılmaktır.
Yazmak; Kârûn'un hazinelerinin izini sürmek, şifresini çözmeye çalışmaktır.
Yazmak; fikir denizlerine dalmak, hayâl semâlarında dolaşmaktır.
Yazmak; gece ve gündüzün yudum yudum tadını çıkarmaktır.
Yazmak; dil içinde yeni bir dil oluşturmaktır.
Yazmak; rahatlamak, rûhen sağlıklı olmaktır.
Yazmak; anâsır-ı erbaa'nın hepsinden hakkıyla pay almaktır.
Yazmak; harflerden şatolar kurmaktır.
Yazmak; zamanı üç boyutuyla birlikte yaşamaktır.
Yazmak; iyinin, doğrunun, güzelin peşinden koşmaktır.
Yazmak; insan aklının büyük buluşlarından birini istediğin zaman emrine âmâde kılmaktır.
Yazmak; kişisel tarihini başlatmaktır.
Yazmak; varlık âlemine kalıbını basmaktır.
Yazmak; zamana, mekâna ve insana mührünü vurmaktır.
Yazmak; yaratılmışla ve Yaratan'la dost olmaktır.
Yazmak; yaşamaktır; yaşadığının farkında olmaktır.
Yazmak; mekânın ortasına zamanın heykelini yapmaktır…

DENEME:

DİL VE MEDENİYET

İsmail ÖZMEL

Dilin ilişkisiz olduğu hiçbir konu yoktur. Onun elleri, her düşünce ve varlığın üstünü örten, sihirli bir tül gibidir. Bütün safhaları ile İnsanı, eşyayı, beldeyi ve evreni onunla adlandırır, onunla anlatır, onunla yazarız.

Dil, kendi kaynakları ve tarih içindeki maceraları ile varlığını sürdüren, bir anlaşma vasıtası olarak, onu konuşan milletin adı ile anılır. Dil mahsulleri, bir kelimeler ve kavramlar, anlatımlar, ses ve söylemler toplamıdır. Nesilden nesile, anlatıla anlatıla hafızalardaki serüvenini sürdüren mahsullerle, yazılı kaynaklar, bir büyük düşünce, duygu ve hayal dünyasını içinde barındırır.

Dilin kuralları onun kimlik ve kişiliğinin unsurlarıdır. Kurallar, dilin bütün mahsullerini ve dönemlerini tanzim etmişse, orada mükemmel bir dil alt yapısının olduğunu kabul etmek durumundayız. Böyle kuralları ve genel bir uygulama birikimi olan dil üzerinde çalışıldıkça, işlendikçe pırıltısı, anlatımı yüksek ve anlamı derin, zengin bir dil haline gelir.

Medeniyet, aralarında iletişim imkânları yüksek fertlerin ve toplumların beraberce zenginleştirdikleri bir hayat tarzıdır. İletişim imkânları arttıkça daha geniş sahaları etkileme gibi özellikleri vardır.

Medeniyet, uzun zaman dilimleri ile ifade edilen dönemlere damgasını vuran bir şehir hayatıdır. Bu hayat fikir ve sanat eserleri ile incelik kazanır, bilim ve teknoloji ile kolaylık ve rahatlık, fertler arasındaki münasebetleri ahlaki kurallarla düzenleyerek, insanları mutlu kılan bir ortamı yaratır. Böyle bir ortamda, hayatını huzurla sürdüren, eğitimli ve sağlıklı insanlardan meydana gelen toplum medeni bir toplumdur.

Eski dönemlerde, yani gidiş gelişlerin ve haberleşerek etkileşimin çok az olduğu dönemlerde, medeniyetleri kalın çizgilerle birbirinden ayırmak ve medeniyet dairelerinden bahsetmek mümkün idi. Şimdi ise bu ayrımı yine yapıyoruz ama bunu coğrafi sahada sınırlarının belirlenmesi, pratikte zorluklar çıkarmaktadır. . Çünkü etkileşim bir kesimden öbürüne, olumlu gelişmelere imkân vermektedir. Ama bazıları özümseyerek, bir anlamda hazmederek, inceliklere vakıf olarak, bir seviyeyi yakalıyor. Bir kısmı da taklit noktasında kalarak iğreti gidişi hissettiren ünlemleri beraberinde

getiriyor.

Medeniyet; insanlar arasındaki münasebetleri belli bir bilgi, görgü seviyesinde sürdürme imkânı sağlıyor. Medeniyet, sahiplerinin yakaladığı yüksek sanat zevki ve estetik birikimiyle, insanları maddi ve manevi bir doyuma, bir tatmine ulaştırıyor. Onun için medeniyeti yalnız konfor şeklinde anlamak ve bununla sınırlı saymak doğru değildir. Evet medeni âlemde konfor vardır ve olması gerekir. Ama bu medeniyet için tek ölçü değildir. Medeniyetin hayata, insanlara ve topluma, bilime ve teknolojiye bir bakışı vardır. O unsurlar şehir hayatına bir anlam, şehre bir hüviyet, topluma da bir kültür ve sanat birikimi kazandırır. Bütün bu maddi ve manevi unsurlar bir araya gelince orada bir medeni manzara teşekkül eder. Bu manzarada kişiliğimizi temsil eden unsurların ne kadar hayati değerde önemli, yapıcı ve geliştirici olduğunu zaman bize bir takım tecrübelerle göstermiştir.

Medeniyetin de, kimliğimizin de tek ifade vasıtası dil olduğuna göre, dilin uzanmadığı ve karışmadığı hiçbir saha yoktur. Başka bir ifade ile mevcutların ve tekâmülün her safhasının anlatıcısı ve yazıcısı dildir diyebiliriz.

İster kapalı ve bağnaz bir toplum, ister yeniliklere açık bir toplum olsun, isterse medeniyet konusunda, çağın ilerisinde veya gerisinde olsun, ifade ve muhafaza imkânları bakımından; dil hayatımızın çok önemli bir parçası olmaya devam etmektedir.

Medeniyet dilin adeta nikâhlı eşidir. İlim ve teknolojik buluş ve gelişmeler, her dönemde insan hayatına bazı yeni bilgiler, buluşlar ve yeni teknolojiler sunmaktadır. Bunları sunarken, doğumdan sonra çocuğa ad konulur gibi bu yeni buluş ve teknolojilere de ad konulmaktadır. İşte medeni ilerlemeler dilcileri çalışmaya, dili de bu yeni eşya, bilgi ve buluşları karşılayacak kelime ve kavramlar türetmeye mecbur bırakmaktadır. Böylece medeni gelişmeler ister istemez arkasından dili sürükleyip götürmektedir. Eğer bu dil Türkçe gibi yüzlerce fiil köküne, yüzlerce türetme ekine sahip ise mesele olmayacaktır. Şayet her anlama, her eşyaya tek tek kelime bulmak durumunda olan diller için yeni karşılıklar bulmak; tabir caiz ise; kabir azabı olacaktır.

Yüksek bir medeniyet zengin bir dilin kurucusu veya geliştiricisi midir? Yahut zengin bir dilin konuşulduğu bir ülkede, medeni gelişmeler de iyi durumda mıdır? Başka bir ifade ile, bir kabile dilinin konuşulduğu bir yerde, medeni gelişmeyi ve yükselmeyi görmek, bulmak adeta bir imkansızı hayal etmekle eşdeğerdedir diyebilir miyiz?

Dil ve medeniyet el ele mesafe aldığında, ufuklar daima aydınlık olacaktır.

ŞEYH GÂLİP'İN ŞİİR ANLAYIŞI

Vedat Ali TOK

Gûyâ ki o şâir-i yegâne
Gelmiş bu kitâb için cihâne
Ziyâ Paşa

XVIII. asırda Klâsik Türk edebiyatının son büyük temsilcisi sayılan Şeyh Gâlip'in Hüsn ü Aşk'ı yalnız Türk Edebiyatı'nın değil, şiir vâdisinde dünya edebiyatının da numune-i imtisallerinden sayılmaktadır. Çünkü bu eser klâsik bir aşk mesnevisinden öte değerler taşımaktadır. Hüsn ü Aşk; edebî, tasavvufî, sosyal, hatta siyasal hususlara getirdiği tenkidlerle de dikkat çekmektedir.[8]

Hüsn ü Aşk, eski şiirde tenkid yoktur, hükmünü verenlere, aslında müşahhas bir cevaptır. Şunu baştan belirtelim ki sadece Şeyh Gâlip değil, onun gibi şiirin zirvelerine tırmanmış büyük şairlerin birçoğu, şiirle ilgili poetik görüşlerini hiç olmazsa eserlerinin satır aralarına serpiştirmiş ve doğrusu kendi zamanlarını da aşan tespitleriyle şairlik mesleğine ve şiire geniş açılımlar getirmişlerdir. Bilindiği gibi Şeyh Galip'ten önce 16. ve sonraki asırların güçlü ve örnek şairi Fuzûlî de Farsça Dîvânının mukaddimesinde şiir ve şair değerlendirmelerine önemli bir yer ayırmıştı. Kezâ Lâtifî'nin tezkiresinde de yine şiir görüşleri eseri dikkate değer kılan hususlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

17. asırda Hindistan'a seyahat eden İran şairleri Sebk-i Hindî (Hind üslûbu) denilen bir akım başlatmışlardı. Bu akımın en önemli özelliklerinden biri kapalı, bir çeşit sembollere dayalı söyleyişlerdir. Klâsik şiirimizdeki söz oyunlarında gösterilen ustalığa karşılık Sebk-i Hindî'de kelimelere yüklenen anlam derinlikleri ön plâna çıkmış; müphem, zor anlaşılır ifadeler revaç bulmuştur. Türk edebiyatında bu üslubu ilk benimseyenler arasında 17. asırda Neşâtî ve Nâilî gelmektedir; fakat Sebk-i Hindî akımı edebiyatımızda Şeyh Gâlip'le asıl temsilcisini bulmuş denilebilir. Gerçekten de Şeyh Gâlip'in şiirlerinde ses âhengi yani mûsıkî anlam yeniliği ile birlikte dikkat çekmektedir. Meselâ onun;

Bir şulesi var ki şem-i cânın
Fânusuna sığmaz âsumânın[9]

beyiti klâsik edebiyatımızda yeni bir söyleyiş tarzının habercisidir ki bu söyleyiş, tarz-ı kadîmin bitmesinden sonra Cenap Şahabettin, Ahmet Haşim gibi şairlerin şiirlerine de yansıyacak, fakat bunun adı sembolizm olacaktır.

Şeyh Gâlip'in klâsik şiire hâkimiyetinin, Sebk-i Hindî üslûbuna âşinâlığının tabii sonucu yeni arayışlara girdiği görülür. Özellikle Hüsn ü Aşk'ında zaman zaman sözün güzelliği, ifadenin etkileyiciliği, şiirin kudreti ve şairlerin durumları hakkında eleştirel yaklaşımlarda bulunur. Zaten araştırıcılar, onun Hüsn ü Aşk'ı için tasavvufa farklı bir boyut getirmediğini, bunu şairin bizzat kendisinin de ifade ettiğini söylerler: Çaldımsa da mîri malı çaldım, diyerek Mevlâna'dan ve onun Mesnevisinden açıkça etkilendiğini, hatta Mevlâna'nın görüşlerini iktibas ettiğini ve eserinin esrarını da ondan aldığını itiraf eden Şeyh Gâlip'in eserini, canlı hayat tasvirleri, şairlik ve şiir incisini bulma iddiası orijinal kılıyor.

Şiir incisini bulabilmek için engin deryalara dalınması gerektiğini ve bunu kendisinin yaptığını söyleyecek kadar kendine güvenen, iddialı bir şairdir Şeyh Galip. Kendinden önce gelen şairler hakkında rahatça ve nesnel diyebileceğimiz ölçülerde hükümler verebiliyor; zamanın şiirleri ve şairleri hakkında da çekinmeden rahat değerlendirmeler yapabiliyor. Kendi şiiri ile ilgili olarak Hüsn ü Aşk'ta;

Tarz-ı selefe tekaddüm etdim
Bir başka lûgat tekellüm etdim

Yahut:

Zannetme ki şöyle böyle bir söz
Gel sen dahi söyle böyle bir söz

gibi, Dîvan şiirinin geleneğinde olan fahriyelere çokça rastlanır. Fakat bu fahriyelerde bile sanat ve estetik miyarını ön plânda tutar: "Adam (şair) ona denir ki, sanat ve edebiyattan anlayanlara yepyeni ufuklar açsın; sözü aklına geldiği gibi değil de onu nice tecrübelerle olgunlaştırdıktan sonra söylesin. Ama ben bunu kime anlatayım? Keşke ben de o kadar basit söylemeyi becerebilseydim (!)" sözleri onun basitlikten uzak olduğunun göstergesidir.

Şiirden anlayan gerçek münekkidlerin şaire yeni ufuklar açacağının şuurundadır Şeyh Gâlip:

Bir ehl-i sühân ki ede tahsîn
Bin çarh değer o beyt-i rengîn

(Şiirden anlayan birinin takdir ettiği güzel ve renkli bir beyit, bin dünyaya bedeldir.) Marifet, iltifata tâbidir denilmiştir; Şeyh Gâlip de iltifattan hoşlandığını, fakat şiirden anlayanların takdirine değer verdiğini söylüyor. Nitekim şair bir sonraki beytinde "Elimdeki kalem her zaman bana şöyle der: "Şiirden anlamayanların beğenisi benim için bir felâkettir."

Günümüzde halkın seviyesine inmek, gibi anlamsız bir iddia ile hâlâ karşılaşılırken Şeyh Gâlip, halkın seviyesinin yükseltilmesinde şairlerin, âlimlerin rollerine dikkat çeker. Çünkü halkın seviyesine ineceğim, kaygısını güden sanatkâr aynı zamanda kendini de köreltir… Şöyle diyor Gâlip: "Şairin, işi gücü insanların

zihinlerini yormamaya çalışmak ve herkesin anlayabileceği sözler söylemek olunca, elbette hayali kısırlaşır ve dili de mânâca fakirleşir. Ama her hâlükârda şairlik kabiliyeti bellidir ve Allah'ın sana bağışladığı şeyler meydandadır. Şairlikte üstün kabiliyeti olan ve mânâdan anlayan biri, hırsızı padişaha hiç eş tutabilir mi…"

Şeyh Gâlip'in şairler ve şiir hakkındaki görüşleri günümüzdeki edebî tenkid anlayışı açısından da önemlidir. Bakınız onun anlayışında nasıl bir şair ve şiir var: Gâlip'e göre şair, gönül ehli olmalı. Şair, iyi huylu ve yumuşak tabiat sahibi olmak demektir:

Şâir deme ehl-i dil demektir
Hoş meşreb ü mu'tedil demektir

Yoksa bir alay rezil, vesveseci şeytanın artığı ile geçinen aşağılık insan güzel şiir kadehini içebilir ve gönül vahyine âşina olabilir mi?:

Yoksa bir alay erâzil-i nâs
Pes mânde hor-ı nevâl-i vesvâs

Peymâne-keş-i edâ olur mu
Vahy-i dile âşnâ olur mu

Şeyh Gâlip, tıpkı Fuzûlî gibi düşünerek dert çekmeyenin şair olamayacağını söyler. Yani çile çekmeden şair olunamaz. Şairlik için yanıp yakılmak ve dert gerekir; dert ve belâ onun ayrılmaz parçasıdır:

Şâirliğe sûz u derd lâzım
Endûh u belâ olur mülâzım

Şeyh Gâlip, sevgilide fizikî güzelliğin ötelerinde güzellikler arayan bir şairdir. Bu yüzden gerçek şairi, yüz güzelliğine ve dudağa tenezzül etmeyen yüce bir varlık olarak görür ve böyle şairlerin de şiir vâdisinde nadîde gülleri derebileceğine işaret eder:

Rûy u lebe etmeyip tenezzül
Açsın çemeni görülmedik gül

Gerçek şair, boyutlarla sınırlı değildir. Onun hayal şahini her yolda ve yokuşta uçar durur ve şiir ceylanını böylece yakalar; şair hayâlin uçurumlarla dolu geçidine girdiğinde, dedikodu devine çarpılmaz:

Her râhda eyleyip tekâpû
Şâhin-i hayâli ala âhû

Girdikde girîve-i hayâle
Çarpılmaya dîv-i kîl ü kâle

Şeyh Gâlip, Hüsn ü Aşk isimli mesnevisinin "Der Beyân-ı Mâhiyet-i Şâirî" bölümünde şair ve şiir hakkındaki görüşlerini uzun uzun anlatır. Bundan sonraki görüşlerini de sadece nesir diliyle aktaralım:

Şairin kalemi, bilgi ve marifet bahisleri açıldığı zaman da yazacak kabiliyete sahip olabilmelidir. Gerçek şair, düşünce şarabının denizine daldığı zaman eli boş çıkmayan, incilerle dolandır. İnci dediğimiz kaş ve göz kelimelerinin (basit bir şekilde) bir araya getirilmesinden hâsıl olan söz değildir. Süslü, fakat içi boş kelimeleri bir araya getirerek şiir yazdığını sananlar, bir yumurta yumurtlamak için

kıyametler koparan şamatacı tavuklar gibidir. Böyle şairlerin şiirlerinde kullandıkları çoğu anlamı bilinmeyen kelimeler de baştan başa kaba ve ağır sözlerdir.

Gâlip, şiirde kelimelerin rast gele sıralanmasına taraftar değildir, kelimelerin mutlaka estetik bir sanatla bir araya getirilmesi gerektiğine inanır.

Şeyh Gâlip, Klâsik edebiyattaki mazmunların herkes tarafından sık sık kullanılmasının şiire yeni bir boyut ve güzellik getirmediğini ifade ederken, gerçek şairden beklentilerin farklı olduğunu şu sözlerle ifade eder: "Gerçi bu da epeyce bir hünerdir, ama söz yine başka şeydir. Temiz meşrepli, rint bir şair bu duruma uygun olarak şu sözü söylemiştir: 'Ağızlarda çokça çiğnenmiş edaya ve önceden defalarca söylenmiş söze tenezzül etme!' (Biz) nazlı, ince bir üslûba düşkün olduğumuz için, ancak taze eda ile söylenmiş söze razı oluruz. Yoksa ne nazikliği ve ne de mazmunu üstünlük davası ile doldurmak şiire güzellik sağlar."

Bütün bu görüşlerden sonra Şeyh Gâlip, okuyucuya der ki:

Nazm içre olur mu ilm ile lâf
Ya söylemeyim mi eyle insâf

(Şimdi diyeceksiniz ki, şiirin içinde ilim ile ilgili sözler mi söylenir; peki, insaf eyle, hiç konuşmayayım mı yani?)

Şeyh Gâlip'in bu söyleyişi Fuzûlî'nin de şiirin ilimden hâlî olamayacağı beyanındaki sözlerini destekler niteliktedir. Ne diyordu Fuzûlî: "İlimsiz şiir temelsiz duvara benzer, temeli olmayan binanın da yıkılması gâyet kolaydır."

Şeyh Gâlip, sanatta güzelliğin her millete göre değiştiğini söyler. Yani başka milletlere göre güzel olan, bize göre çirkin gelebilir. Bu bakımdan sanat millî özellikler arz eder. Sanatta millîliği savunan Gâlip, eserlerinde bu hususiyetlere dikkat etmeyen sanatçıların sanat hayatlarının uzun ömürlü olamayacağına dikkat çeker. O, Türk şiirinde müstehcen ifadelere yer verilmesinin, bu milletin inanç, örf ve ahlâkıyla bağdaşmayacağını söylerken; açık saçık tasvirlerle dolu şiirlerin de aslında edeple ve edebiyatla alâkasının bulunmadığına işaret eder.

Hüsn ü Aşk şairi Şeyh Gâlip, mesnevisinin çeşitli bölümlerinde fırsat düştükçe şair ve şiir hakkındaki düşüncelerini sıralar. Hüsn ü Aşk'taki şiir görüşleri başlı başına bir kitap olabilecek kıymet ve kesafette olup, biz bu muhtasar yazıyla konuya ilgi duyanlara sadece küçük bir ışık tutmak istedik. İnşallah yapılacak ayrıntılı ve bereketli araştırmalarla, dünya çapındaki bu şairimizin hakîkî kıymeti daha da belirginleşecektir.

[8] Eserin muhtevası için, Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan'ın nesre çevirerek notlar ve açıklamalarla desteklediği Hüsn ü Aşk adlı incelemesine bakılmalıdır: Şeyh Galib Hüsn ü Aşk (Nesre Çeviri Notlar ve Açıklamalar), Hazırlayan: Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan, Yelkenli Yayınları, İstanbul 2006.

[9] Can mumunun öyle bir yalımı, öyle bir parlayışı var ki şu gökyüzü fanusuna bile sığmaz.

“ DOSTLAR BENİ HATIRLADI “

Abdülkadir GÜLER

Gün ikindi akşam oldu
Gör ki başa neler gelir
Veysel gider, adı kalır,
Dostlar beni hatırlasın.

Böyle söylüyor ünlü halk ozanı Âşık Veysel. İnsan bu fani dünyada yaşadığı müddetçe kimi zaman hatırlanmak ister.. Anılmak (hatırlanmak), insanın doğasında var olan bir düşüncedir.

Hiç kimse bu dünya da kalıcı değildir. Ama dostları, arkadaşları ve sevenleri arasında hatırlanmak ve anılmak ta ayrı bir olgudur, ayrı bir duygudur. Âşık Veysel, Sivrialan Köyü’ndeki evlerinde duvarda asılı duran sazını kucağına aldığında “*Dostlar Beni Hatırlasın"* sözleriyle ölmeden önce dostlarına bir mesaj gönderiyordu. Sırası gelmişken sevgili ozanımızı saygıyla ve rahmetle anıyorum.

Konya Selçuk Üniversitesi’nde uzun yıllar öğretim görevliği ve Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde önce Profesör ve daha sonra bu Bölüm’de dekanlık yapan Prof. Dr. Saim Sakaoğlu bana imzalı bir kitabını gönderiyor. Kitaplığımda Sayın Sakaoğlu’nun en az 15 kitabı vardır. *“Dostlar Beni Hatırladı”* adını taşıyan bu kitaplardan biridir. Bu kitapta kendisine armağan edi-len ve onun anısına yazılan şiirlerden bir

“SELÇUKYA’DA” (s. 64’te).

“Dostlar Beni Hatırladı“ kitabı 2009 yılında Konya’da basılmıştır. 144 sayfadan ibarettir. Sayın Sakaoğlu bu kitabının giriş bölümünde şunları yazıyor:

“ Aşıklar ve şairler benim için hep güzel şeyler yazdılar.(….) onlara ne kadar teşekkür etsem azdır. Bir merhum Kul Gazi’yi, bir Halil Karabulut’u, bir Ali Karaosmanoğlu’nu, nasıl unuturum ben.? Ya dillere destan, olan 67 dörtlükten oluşan “ Saim Hoca “ Destanı”nı yazan Nuri Şahinoğlu’na ne demeli? O şiir özel olarak incelenmeli, toplum eleştirisi açısından değerlendirilmelidir. “ diyor. (s.13). Şimdi Âşıklar diliyle yazılan şairlerin adını veriyorum: Sivaslı Âşık Kul Gazi, (Gazi Kurt), Sivaslı Aşık İsmeti (İsmet Namlı), Çıkrıkçı Ali Çiftçi, Karamanlı Aşık Yetimi (Mustafa Kartal), Kadirlili Aşık Ayşe Çağlayan (Ayşe Çağlayan), Kadirlili Aşık Garip(Ali karaosmanoğlu), Kadirlili Aşık Halim Karabulut, Emirdağlı Aşık Yoksul Derviş(Şemseddin Kubat),Yeniceobalı Nufal Ufacık, Bayburtlu Aşık Şaşkuni (Nevzat Karaoğlu), Aşık Ataroğlu (Mehmet Atar), Öksüz Ozan(Ahmet Yıldırım), Aşık Ka-

doğlu(Fehmi Kadıoğlu), Aşık Haydari (Haydar Ateş), ve şairlerden Abdülkadir Güler ve Saffet Arıcı'nn şiirlerine bu kitapta yer vermişlerdir. Yine kitabın bir başka bölümünde Sakaoğlu'nun ailesi için yazılan şiirlere yer verilmiştir. Kitabın son bölümünde ise Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun özgeçmişi, hakkında bilgi veren kaynaklar, kitaplar,dergiler ve Ansiklopediler. Aşık Edebiyatı ile ilgili yazılanlardan seçmeler,toplu eserler gibi kalıcı bilgilere yer verilmiştir….

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun Türk edebiyatına kazandırdığı eserlerin sayısı 100'ü geçmiştir. Ayrıca bir o kadar da katıldığı sempozyumlar ve sunduğu bilimsel bildirileri vardır. Sayın Sakaoğlu başlı başına bir kültür deryasıdır. Özellikle halk bilimi (Türk folkloru konusunda uzmandır). Bu alanda yurtiçinde ve yurtdışında birçok ödülü vardır.

1939 Konya doğumlu olan Sakaoğlu, uzun yıllar üniversitelerimizde öğretim görevlisi ve Selçuk Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde dekan iken iken 20 Mart 2006 yılında yaş haddinden dolayı onurlu bir şekilde emekliye ayrılmıştır. Emekli olmasına rağmen eserleriyle ve katıldığı bilimsel programlarıyla Türk kültürüne, Türk edebiyatına var gücüyle halen hizmet veriyor. Sayın Sakaoğlu'na uzun ömürler ve sağlıklı günler diliyoruz.

Şimdi adı geçen Dostlar Beni Hatırladı" kitabında benimde bir şiirimi beğenip almışlardır. Beni de hatırladıkları için, ayrıca teşekkür ediyorum. SELÇUK' YA adını taşıyan şiirimi burada sizlerle de paylaşmak istiyorum, buradan Sayın Prof. Dr. Saim Sakaoğluna selam ve saygılar sunuyorum efendim.

SELÇUKYA'DA

Konya'da selam güncedir
Selçukya' da bilmecedir
Folklorda hece hecedir
Hocam Saim Sakaoğlu

Erce, Yunusça, Mevlâna
Bilgece durmuş divana
Bildiri sunmuş dört yana
Hocam Saim Sakaoğlu

Konya'nın Meram Bağı'nda
Hoca Yesevi çağında
Halk kültürü ışığında
Hocam Saim Sakaoğlu

Ders verir şimdi Konya'da
Adı bilinir dünyada
Bayburt, Niksar, Sakarya'da
Hocam Saim Sakaoğlu

Türk dilinin Şehriyar'ı
Türkistan, Özbek diyarı
Konya'mızın iftiharı
Hocam Saim Sakaoğlu.

Abdülkadir GÜLER

KAYBEDENLER

güzel yanları olmalı
elbet ölümün de
beyazın üstünlüğünü
masmavi bakarak da
görmeli siyahta...
yanmaktan da pek âlâ
haz alabilmeli...

inatlaşmamak da
akılcıdır bazen
arzularla...
ciğerlerde temiz hava
dizginler pek âlâ nefsi...

bakmak da
yetmez bazen
görebilmek için gizleri...
bir âmâyı
güneşe karşı ağlatabilmektir
bütün şehir efsaneleri...

ekserisi ölür insanların...
geride kalanlar
kaybedenlerdir...
muvaffak olan;
kaybettiğini kabul edendir...

Emrah Kurul

ŞEFKATİ SOLUKLAYAN COĞRAFYA!..

Bedrettin KELEŞTİMUR

Hiç kimse kalkıp ta, bu kutsi coğrafyada,'ikilikten..' bahsetmesin!. Kendi nefsi arzuları için öz kardeşinin hak ve hukukunu hapsetmesin!. Hele, beş vakit; hürriyetimin öz sedası olarak gök kubbede yankılanan ezan sesleriyle bütün gönüllerin hoşnut olduğu vatan coğrafyasına haset etmesin!..

Anadolu'nun fütuhatındaki o nurani tenlerden, 'gül kokulu rayihalar..' yayılmıştır!.. Hadis İlminin Beldesi neresidir; Buhara'dır!. Dilimin özge Divan Şehri neresidir; Kaşgar'dır!.. O dildeki, 'hikmet pınarları..' Allah Resulünün sevdası ile dolarak, bir bahar muştusu gibi, Horasan Erenlerinin marifetleri ile kendi gözelerinden taşmışlar; bir anda Anadolu'yu; Asya'nın gül bahçesine çevirmişlerdir!..

İşareti, Piri Türkistani Hoca Ahmet Yesevi'den; nasihati, Dede Korkut'tan aldı.. Bir çığ koptu Asya'dan; bu Anayurt uyanmasıydı!. Bahtın Türklerden yana dönmesiydi. Anadolu'da, coğrafyayı vatan yapan mukaddes bir tarihin başlamasıydı.

Anadolu'da İlk Türkçeci Ahmet Fakih, Esnaf Teşkilatını kuran Ahi Evran, Dostluk, kardeşlik ve Sevgiye açılan kapıda Hacı Bektaşi Veli, Doyulmaz Sevgi Yunus Emre, Şeyh Edibali, Mevlana, Aşık Paşa, Gülşehri, Kadı Burhanettin, Emir Sultan, Somuncu Baba, Hacı Bayram Veli,Süleyman Çelebi, Akşemsettin ve bu halka tarihin gönül bahtında devam ederek yürümüştür!.. Velhasıl, Kars'tan Edirne'ye kadar bir geziniz baştanbaşa Anadolu'yu, ondaki cereyanı daha rahat görürsünüz!..

Anadolu, Türklüğün ve İslâm'ın tabir yerinde ise, mahşer alanıdır!. Bütün iklimi şahanenin, hafıza kaydıdır!. Çanakkale'deki o vakarlı imtihan, o heybetli duruş bile, Anadolu'nun nasıl bir nabza sahip olduğunun en bariz işaretidir.

Selçuklu ile kabını dolduran bir büyük feyiz, Osmanlı Türk'ü ile, kabından taştıkça taşmış!.. Tarihlerin yazdığı ve altı asır devam edecek bir Cihan Devleti

doğmuştur!..

Sonrasında, tıpkı med ve cezir olayı gibi; kâh kabından taşar, ihlasla kıtalar/ deryalar aşar; kâh durulur kâh sükutla kabına çekilir!..

Kızıl istibdadın veya asrın Firavun hanedanlığı olarak da tanımlanan Rusya'nın yıkılması ile birlikte, dengeler bir anda değişmiş!. Ata Yurdu'nda, 'Bağımsız Devletler Topluluğu..' Türk Milletinin yüzünü bir anda güldürüyordu… Tarihin cilvesine bakınız ki, Anadolu'yu iman dolu göğüsleriyle fetheden Horasan Erenlerinin torunları öncelikle, cihangirane bir vuslatla Ata Yurduna yönelecekti…

Dile kolay, 70 yıl Rus İstibdadında, 'ezansız geçen..' yüreklere her vakit hançer gibi saplanan yıllar geride kalıyordu!. Artık, büyük Türkistan'da, Anadolu'nun hasret ve hicran yüklü evlatlarının soluklarıyla manevi ameliyeden geçecekti!. Bir hareketin mutlak güzelliğine kavuşabilmesi için tek hareket vardı, hamiyetli ellerde. Çağın idraki ile yüklü eğitim seferberliği!.

Gaye ve Ufuk yolculuğuna şöyle bir nazar ediyorsunuz; aynı idrakin çilekeş rehberi, Mevlana Halid-i Bağdadi Hazretleri; 19. yy'da, "Son arzum dindir, dinin kemali ve kuvvet bulması için de dünyayı isterim." diyerek, Allah Resulünün yolunda bir büyük gayretle, pek çok ilim ve hikmet sahibi öğrenci yetiştiren Mevlana Halid-i Bağdadi, bunları İslâm ülkelerinin muhtelif merkezlerine gönderiyordu!..

Ne diyordu bu zat, "Size katiyetle emrederim ki, bütün varlığınızla sünnet-i seniye'ye sarılıp cahiliye adetlerinden ve bidatlerden sakının. Sufiye hakkındaki dedikodulara aldanmayın. 'Paşa da olsa avamdan insanlarla ülfet etmeyin.' Onlardan hangi vesileyle olursa olsun, bir şey istemeyin.

Çünkü bu, sizin kötülükle itham edilmenize sebep olur. İki mefsedet arasında çaresiz kaldığınız zaman ehven olanını seçin. Mutlu kişi, başkasının başına gelenlerden ibret alandır. Daha önemli olanı, önemli olana tercih ediniz. Dünya perest tüccarları, ulema taslaklarını, ilmi halk arasında bir makam elde etmek için maşa olarak kullanan talebeleri, tembellikleri sebebiyle yüklerini halka taşıtmaya çalışan asalakları, maneviyatı dünyasına basamak yapmaya kalkışan kimseleri, yolunuza arkadaş almayın, alsanız da bu tür davranışlarına fırsat vermeyin. Bilesiniz ki bana en sevgili olanınız, ehl-i dünya ile alakası olmayan, başkalarına yük olmayanızdır.

Nitekim tabileri çoğalanın şeytanları çoğalır, malı çoğalanın hesabı zorlaşır Tamah ve şöhret sevgisine tutulan dünyalığını arttırmak, makama erişmek için her şeyi meşru görmeye başlar. Dünya ile dini değişir. Çünkü onları ıslah edecek güce sahip değilsiniz. Onları gıybet etmeyin, veliyy-i emrinize hayırlı işlerinde muvaffak olması için dua ediniz."

Evet, bu milletin yaradılış mayasında var; sevk ve idare etmek!. O kıvılcımın Anadolu'dan fersah fersah uzaklarda tıpkı geçmişte ecdadın yaptığı gibi aynı iman ve aksiyon çerçevesinde, Anadolu'nun soluğunu oralara taşıyan 'eğitim yuvaları..' Bu yuvalarda, yeni bir nesil yetişiyor!.. Dilini, dinini, irfanını, tarihini ve bütün güzelliklerle buluşan bir nesil!..

Şunu rahatlıkla ifade edebilirim; su kabından taşmak üzeredir!. Öyle ki, 13. asrın şartları ile 21. asrın şartları arasında o kadar büyük benzerlikler var ki?.. 13. asrın tarihi şartlarında neler vardı?.. 1096 tarihinde başlayan ve asırlarca devam edecek Haçlı Seferleri!.

Tek gayeleri vardı, Türkleri Anadolu' dan söküp atmak!.. Ve, Karahanlıların Müslüman olması ile yıldızı bir anda parlayan ve büyük bir Medeniyetin yıldızı haline gelen Türkistan'ın ve O'nun güzelim tarihi şehirlerinin Moğol istilası ile birlikte yerle bir edilmesi!.. Büyük Selçuklulardan sonra, yüzünü sürekli batıya çeviren Osmanlı Devletinin Doğuşu işte bu dönemdedir!..

Evet, 21. asır çok büyük gelişmelere hamiledir. Ve bir miladın başlangıcı diyebiliriz. "Mevla'm neyler/Neylerse güzel eyler"

* * * * * * * * * *

'Kızgın çöle inen nur' kâinatı birliyordu! İlk insan Âdem(as) başlayan Tevhit Mücadelesi asıl sancaktarı; Allah Resulü ile buluşuyordu. Bütün haşyeti ile tarih, 'yeniden doğuyordu' İman ve aksiyon, 'sır ötesine, perde ötesine' taşıyordu! Bütün çizgilerin, bütün doğruların kesiştiği bir istasyona varıyordu insanlık; 'ASRISAADET DÖNEMİ' Tabir yerinde ise, Şems ve ondan nurunu alan gökteki yıldızlar, 'kavlince dönmekteydi' tevhit lisanıyla zamana ve asırlara!

Gül kokusu, bütün rayihalarıyla kâinatı; insanlığı kuşatıyordu!

Düşünelim şöyle derinden derine; 'ilkleri' İlk Müslümanları, İlk Muhacirleri, İlk şehitleri, Bedir'e, Uhut'a katılanları, Rıdvan ağacı dibinde ant içenleri… O aşk, o sevda; ne kıtalar dinleyecekti, ne deryalar… Kalpler, o yangınla; 'yeni bir medeniyete' gönül şerhini düşeceklerdi!..

Yaşadığımız coğrafyanın fütuhatını hiç sorguladık mı? İsimlerine, 'Horasan Erenleri derler; başları açık, ayaklar

yalın' gönülleri ile dağ, vadi, tepe, ırmak demeden yürüdüler. Anadolu'nun fütuhatının o kadar büyük manevi ruhaniyeti var ki, Selçukluda, Osmanlıda o ruhaniyetin manevi tesirlerini derhal yaşarsınız. Dede Korkut'tan Mevlana'ya; Ahmet Fakih'den Ahi Evran'a; Kumral Dededen Şeyh Edibali'ye; Şahı Nakşî Bendi den Yunus Emre'ye; Hacı Bektaş Veliden Emir Sultan'a ve daha nice erenlere ve onların yaktıkları ateş!

Akıncı Beylerini bilirsiniz; Atlarıyla, 'deryalara akan Alpler' Üç kıtayı birbirine yaklaştıran büyük fütuhat!.. 15 Asra geldiğimizde; 'Avrupa'nın bir ayağı Napoli ve diğer ayağı Kurtuba'dan kuşatıldığını' görüyoruz! Sonra, kaderi İlahi; geri çekiliş ve Anadolu'da karar kılışımız!

21. Asır başlarına geldiğimizde aynı ruhu, aynı vecdi tekrar yaşama muradına eriyoruz. 9. Asırdan itibaren Anadolu'yu fetheden ve kıtalara, deryalar ötesine at süren o ruh bu sefer, Anadolu'dan 5 kıtaya, 'gönül atlıları' olarak bir çetin yürüyüşe çıkıyorlar.

Ne diyorduk bizler, "Türk'ün gitmediği kara parçası yok gibidir; Türk atlılarının içmediği ırmak/su yok gibidir"

Tarihçiler anlatırlar; "Basra'dan yola çıkan bir kervan hiçbir zahmet, hiçbir zabıta vakasına maruz kalmadan, Türk Dilini konuşarak Çin hindine kadar gidebilirdi" .

'Türkçe'yi, Cihana; Bayrak Dil Yapma' sevdası, '5 kıtadan gelen o renk armonisinden' öylesine süzüldü ki! Kâh siyah inciler döküldü gönül kafeslerinden; kâh sarı kelebekler uçuştu yağız bakışlar arasından!

Türkçe sevdası ile, 'yürüyenler' Anadolu'nun elbette, küheylan yürekleridirler; bu coğrafyanın genetiğinde var olan Alperenleridirler!..

Sözün burasında Üstadın; "Tohum saç, bitmezse toprak utansın/ Hedefe varmayan mızrak utansın/ Hey gidi küheylan, koşmana bak sen!/ Çatlarsan doğuran kısrak utansın" şiiri dudaklarımdan bir an döküldü!..

Güzel bir niyet, Salih bir amel ve kalbi ve hasbi bir istikamet; sizlere öyle büyük hedefleri gösteriyor ki, 'Sahabe duruşu' sizlere tekrar, ecdadınızın yazdığı destanlarla buluşturacaktır.

******

Bu yazıyı kaleme alırken bir bakıma bu şehrin 'organize çalışmalarla' bizlere verdiği sinerjiyi yaşadım dersem yeridir… Haziran 2010 ayının hemen ikinci haftasında yapılacak olan Uluslar arası Hazar Şiir Akşamları bu şehrin gönül coğrafyama, Hazar'da kurulan 'edebi' sofrasıdır!

SONGÜL DÜNDAR'IN ROMANI "SAVAŞLARIN KADINI"

Abdullah Çağrı ELGÜN
cagrielgun@hotmail.com

YAZAR HAKKINDA:

1955 yılında Kars'ın Dikme Köyü'nde doğdu. İlkokulu köyünde, Ortaokulu ve Liseyi, Cılavuz Öğretmen Okulunda bitirdi.

Öğretmen Okulunun son sınıfında iken okuldaki başarısı sebebiyle, Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna gönderilmek üzere seçildi. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölümü, Lisan Programını bitirdi. Ankara Üniversitesi Yüksek Öğretmen Okulu Lise Öğretmenliği diploması aldı. Daha sonra Ankara Üniversitesi Kimya Yüksek Mühendisliğini bitirdi; fakat mühendislik yapmayarak öğretmenliği tercih etti.

İlk Görev yeri, Ankara Hasanoğlan Öğretmen Okulu'dur. Daha sonra Ankara Mustafa Kemâl Lisesi'nde Kimya Öğretmeni olarak çalıştı. Uzun yıllar Ankara Ayrancı Lisesi'nde Kimya Öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra, emekli oldu.

Halen mesleğini dershanelerde öğretmen olarak devam ettirmektedir.

Yazar, kendi branşında sayısız başarılara imza atmanın yanı sıra, çeşitli halk kültürü programları, halk kültürü dergileri ve kitaplarına da danışmanlık yapmıştır.

Evli ve iki çocuk annesi olan yazarın eşi de kendisi gibi öğretmendir.

ROMANIN KONUSU:

Roman, 1828'li Türkmençay Andlaşması'nın yapıldığı yıllardır. Osmanlı birçok cephede savaşlarla boğuşmaktadır. Dağıstan, Gürcistan ve Kafkaslar'dan göç eden, Terekeme Türkmenleri Osmanlının Mecburî İskan Politikaları gereği, Kars, Çıldır Eyaleti bölgelerine yerleştiriliyor. Daha sonra, Kurtuluş Savaşı yıllarında dış güçlerin, Ermenilileri (sadık teb'a) ayartmasıyla olaylar zinciri başlıyor. Yerli halk içindeki Ermeni Çetelerinin cebir, korku ve şiddet yaratmaları sebebiyle halk göçe zorlanarak, Kars ve Çıldır Eyaleti yöresine gelip yerleşen, Terekeme Türkmenleri'nin başından geçen olayları konu ediniyor.

Yöreye gelip yerleşen Terekeme Türkmen Oymakları'nın, çilesi yerleştirildikleri yerlerde de bitmiyordu. O dönem Osmanlı Türkiyesi'nin başını kara bulutlar sarmıştı. Çoğu yerleşim yerlerinde halk sürgün ve perişandı. Eli silah tutan erkeklerin hemen hemen tamamı, birden fazla cephede yapılan savaşlarda vatanlarını savunmak üzere cepheye gitmişti. Yörede silahsız ve korumasız kalan yaşlılar, çoluk çocuk ve kadınlar ise savunmasız ve çaresiz kalmışlardı. Bunu fırsat bilen Ermeni çeteleri düşman güçlerinin de kışkırtması ile yörede yaşayan yerli halka rahat vermez ve her gün bir ilçeyi köyü basarak, baştan aşağı yakar, yıkar ve halkına olmadık işkencelerle, gazap ederlerdi.

Savaşların Kadını Romanı da Ermeni çetelerinin zulmüne uğrayan ve uğramamak için yurtlarını bırakarak dağlara ve ormanlık bölgelere kaçan köylülerin çektiği çile, işkence ve yaşanan zorlamalar ve gerçeğin dramıdır.

Bu romanda, Türk halkının Rus, Fransız, Yunan ve kimi yerde de Rum, Ermeni gibi yerli işbirlikçilerle Birleşen Ermeni çetelerinin Türkler'e yaptıkları zulmü anlatıyor. Romanda Gayri Müslüm çetelerin zulmünden, kendilerini ve çocuklarını korumak için, yurt ve yuvalarından gizlice kaçarak, uğradıkları yerlerdeki mekanlarda yaşadıkları korku, açlık, susuzluk, vahşi hayvanların varlığındaki tedirginlik, çaresizlik ve içine düşürüldükleri zorluklar ele alınıyor.

Romanda, köylerinde katliam yapacağını haber alan köylü hanımların tamamına yakını, yaşlıları, çocukları ve işe yarayacak ne varsa yanlarına alarak ormanlık bölgelere kaçar, ormanın derinliklerine saklanırlar. Orman içinde saklanan diğer aşiret ve köylülerle, aynı gizlilik içerisinde dağ ve ormanlık bölgelerde faaliyet gösteren Türk Milis Güçleri'nin korumasına sığınırlar.

ROMANIN KAHRAMANLARI:
Asıl Karakterler:

1) Ali: Roman kahramanlarından Melek Hanımın, Kurtuluş Savaşı yıllarında cepheye giden kocası.
2) Melek: Ali'nin hanımı.
3) Hür Kız: Melek ve Ali'nin kızları
4) Karabaş: Ailenin köpeği

Tali Karakterler:

1) Zilli: Karabaşın sevgilisi köpek.
2) Temel Teğmen: Milis Kuvvetlerinde Teğmen rütbesinde görev yapan Karadenizli bir genç.
3) Piyo Namaz: Milis Kuvvetleri komutanı
4) Leylâ: Temel Teğmen'in nişanlısı
5) Âşık Balabey: Hür Kız'ın öz amcası, babasının küçük kardeşi. Göle tarafındaki cephede savaşa katılıyor.

OLAYLAR:

Kurtuluş Savaşı yıllarında Ermeni Çetelerinin baskınlarından ve zulmünden iki küçük kızını ve henüz kundaktaki oğlunu koruyabilmek için köyünden kaçarak ormana gizlenen genç hanımın, karşılaştığı zorluklar; ve içine düşürüldüğü psikolojik sarsıntılarla tabiata karşı verdiği mücadelesi.

Annenin küçük çocuklarını Ermeni Çetelerinin vahşetinden, yabani hayvanlardan ve açlıktan koruyabilmek için verdiği mücadele.

Köpeklerin sadakati, örf âdet ve geleneklerin yaşatılması, olmayan öğünlerin bile, birlikte olduğu hayvanlarla paylaşılma konusunda çocuklarına anlattıkları ile verdiği öğüt ve eğitimler.

Köpeğin, kuşun ve Hür Kız'ın hayvanlarla olan muhabbeti ve onların vahşi tabiata kaşı verdiği mücadele.

Savaş içinde bulunulan durumda terk edilen güvenli bir köye yerleşme, bu köyde başlanılan yeni hayat, Hür Kız'ın büyüyüp serpilmesi ve on yedi yaşında başından bir evlilik geçmiş genç ile evlendirilmesi ve gerdek gecesinin hikâyesi.

Düğün günü için yapılan hazırlıklar: At, Gerdek, Toy, Şölen hakkında verilen bilgiler ve yaşatılan değerlerimiz, kanunlardan da keskin yargılarımızla, onları yaşatmak, varlığımızı devam ettirmek için verilen mücadele, Türk tarihinde kadınların saygıdeğerliği, Türklerde tarihten günümüze kadar gelen, kadın haklarının nasıl kullanıldığı ve bu hakların din değişmeleri, sosyalleşme, çeşitli değişimlerle sosyal farklılaşmalar sebebiyle kadınlar açısından yitirilen değerler ve sosyal hakların kullanışının sergileniyor olması.

Bütün bu çetin, zor ve mücadele dolu hayata rağmen, Türk kadınlarının dayanıklılığı, yaşamak ve gelecek kuşakları örf, âdet ve gelenekler içerisinde yaşatmak için verilen mücadele azim, kararlılık ve gönüllerde taşınan ülkü, olayları oluşturmaktadır.

RUH TAHLİLLERİ:

"Gün ışığında Ermeni çetelerinin etrafta kol gezdiğini çalılar arasından gören Melek Anne, yerinden kıpırdamadı. İki gün boyunca, çalıların dibinden hiç ayrılmadı. Karabaş'ın da çıkmasına müsaade etmedi. Kundaktaki çocuğunun ağlama sesi duyulmasın diye çocuğunun ağzını eliyle kapatarak engel olmaya çalıştı. İki gün boyunca annesi kucağındaki erkek kardeşiyle uğraşırken, Hür Kız da iki yaşındaki kız kardeşine eşlik ediyordu.(DÜNDAR, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 36)"

"Hem ağlıyor hem de ağıt yakıyordu: Dört beş ay önce (Nisan 1918), Kars'ın Galo Köyünde, Ermeni katliamı sonucunda Âşık Kahraman'ın yazdığı dillere

pelesenk olan destan aklına gelmişti. Ermeni katliamını bütün çıplaklığı ile anlatan ve tüyler ürperten bu ağıtı hem söyledi hem de dakikalarca ağladı:

Hey ağalar nasıl diyem derdimi!?.
Bu zulumun sonu arşa dayandı.
Ermeni İslâm'ı gırdı taladı,
Mazlumun amanı arşa dayandı.

Galo'nun Köyü'nü bastı cenk açtı,
Mitralyoz, tüfenkle od ateş saçtı,
Ana evlâdıyla dağlara kaçtı,
Sabinin figanı arşa dayandı.

Mevlâ'nın takdiri erişti başa,
Sahip çıkamadı gardaş gardaşa,
Üç yüz atmış canı attı ataşa
Yanan cani dumanı arşa dayandı.

Bir cenaze gördüm kan olmuş yüzü,
Portlamış kenara sıçramış gözü,
Üç yüz altmış canın sönmemiş közü
Yanan can dumanı arşa dayandı.

Bir yiğit vurmuşlar parmaklar gamış,
Giderken düşmanlar yolunu kesmiş
Ermeniler tike tike doğramış
Hançer, kılşıç kanı arşa dayandı.

Bir gelini gördüm ayağa kalkmış,
Sandım ki canlıdır gözüme bakmış,
Ermeni çiviynen direğe çakmış,
Mısmar çivi ünü arşa dayandı.

Bir hamile kadın davranmış kaça,
Ermeni eylemiş hep parça parça,
Kılıç ile vurmuş bölünmüş kalça,
Akan kızıl kanı arşa dayandı.

Çocuğu karnından çıkarmış bakar,
Can teslim etmeden süngüye takar,
Bebeğin figanı dağ taşı yıkar,
Dağın taşın şanı arşa dayandı.

Tanrı Ermeni'ye vermiş fırsatı,
Katliamlar yapıp kırar milleti,,
Ruz i kıyamete kaldı müddeti,
İntikamın günü arşa dayandı.

KAHRAMAN, kan ağlar bir serin duman,
Çatan bu zaman ki ol ahir zaman,
İslâm'a yâr olsun ahrette iman,
Kafirin isyanı arşa dayandı.
(Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 79-80)"

PSİKOLOJİK, ÇEVRE TAHLİL ve TASVİRLERİ:

Romanda çevre tasviri ve canlılık adeta karşımızda tuvale çizilmiş bir tablo gibi durmaktadır.

"Piyo Namaz, temin ettiği bir öküz arabasına bindirdiği ailesiyle birlikte, Leylâ'nın ve Hür Kız'ın ailesini düşman tehlikesi az olan bir köye yerleştirmek üzere yola çıkardı. Onlarla birlikte gelmek isteyen çadır kentteki birçok aile, kader birliği yaparak sonu meçhûl olan yolculuğa koyuldular.

Piyo Namaz'ın kendisi ve komutasındaki Milis Güçleri, yollarda Ermeni çeteleri ile günlerce savaşarak, o köy senin bu yayla benim derken, buldukları boş bir köyde durmaya karar verdiler. Durdukları köy, Kars'a bağlı Selim Kazası'nın Yenice köyüydü. "Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 123)"

"Kars Kalesi, mağrur duruşuyla şehrin içindeki bahçeyi ve Kars'ı sanki kanatlarının altına almış gibiydi. Tarihi eserlerin ve manzaranın seyrine doymak mümkün değildi. Müzik bile vardı. Köşedeki çay ocağının kurma kollu gramofonundan taş plağın sesi yükseliyordu. "Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Son Beşik' s. 143)"

"Küçük kızı kardeşini kıskanmıştı. Yüzünü buruşturarak bana söylemedin ki dedi. Bunun üzerine annesi de ona uyuması için şu laylayı söyledi:

"Layla dedim günde men,
Kölkede men künde men,
İlde gurvan bir olur
Sane gurvan günde men.

Layla beşiğim layla,
Öğüm eşiğim layla,
Senin yattığın yere,
Güller döşeyim layla.
Layla balam ay layla
Gözel balam ay layla
Layla balam ay layla
Kızım balam ay layla
(Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 46-47)"

"Her bölgede Türk Milis Kuvvetleri vardı. Kars, Ardahan, Çıldır ve Göle bölgesinde Türk Milis Gücü olarak "Güney Batı Kafkas Cumhuriyeti Millî Şurası" bulunuyordu. Türk köylerini ve köyden kaçanları Ermeni baskınlarından korumak için Göle ormanlarında da Millî Şuraya ait kuvvetler olduğunu herkese anlatıyordu. Melek anne bunu köyden çıkmadan birkaç gün önce öğrenmişti. "Allah yardım etse de onlara rastlasam" diye içinden geçirdi. İyi düşünmek ve doğru karar verebilmek için, o gün, yerinde kalmaya karar verdi." (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 57)"

KİTAP HAKKINDA:

Savaşların Kadını Romanı, üç bölümde ele alınıyor:
"Kınalı Gerdek,
Son Beşik,
Ana Yüreği"

Kitap, Türk halkının yaşama biçimi, örf, âdet, gelenekler, bu değer yargıları, inanç içinde, hayatı anlama ve anlamlandırma; ve hayata bakış açıları ele

alınıyor. Bu değerlendirme içinde insanımızın hayvanlara olan sevgisi, hayvanların insanlara olan sadakati, insanımızın, tabiata bakışındaki yüce değerler, insanî ölçüleri de sergileniyor. Bu anlayış ve bakış açısı içerisinde akrabalar arasındaki sadakat, bağlılık, yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, gibi konulara da açıklık getirilerek, örnek davranışlar sergileniyor.

Kitap sadece bir roman değil, okuyucu üzerinde PEDAGOJİK FORMASYONU gerçekleştiren ETNOGRAFİK değerleri de ele alan bir üniversite kürsüsü gibidir. Bu roman edebiyatımızın tarihine, etimolojisine, filolojisine, katkılar sağlayan bir Edebiyat Mahsulü ve Edebiyat Tarihidir.

Romanla düğünlerimiz, toylarımız, şölenlerimiz ile Türk milletinin tabiata, bitkilere ve hayvanlara olan sevgi, anlayış, duyuş, düşünüşündeki özellik ve güzelliklerin sergilenişi. Özellikle haşır neşir oldukları at, köpek, kedi, kuşlar, ağaç sevgisi, orman, ormanlık bölgenin yabani hayvanlarına olan tavırları ve anlayışları edebiyat tarihine ve insanlık tarihine kaynaklık edecek, bir belgesel niteliğindedir.

Roman,Türk Edebiyatının önemli bir kaynağını teşkil etmektedir.

"SAVAŞLARIN KADINI", ROMANINDA VURGULANANLAR

Töreyi yansıtan, eğitici, öğretici, genç nesillerle geleceğimizi oluşturacak genç kuşağımıza ufuk açıcı etnografik özellikleri içinde barındıran, paragraflardan seçilmiş örnek parçalar:

"Gerdek çadırına "Otağ" denir. Düğün bitip, herkes dağılmadıkça otağın kapısı asla açılmaz. Günümüzde de otağın açarı (anahtarı) yalnız gelin yengesinin belindeki gümüş kemerde, takılı olur. Gelinin otağa girmeden yüzünün duvağı ile tebrikleri kabul etmesi için, otağın dışında ayrıca bir gerdek köşesi kurulur. (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı gerdek' s. 9)"

"Ana kutsaldır. Ana üretkendir. Ana ailenin verimli toprağıdır. Gelin, aile toprağının en tazesi ve en bereketlisidir. Onun içindir ki; gelin kıymetlidir. Geleneğimizde gerdek hazırlığı, geline verilen değerin bir ölçüsüdür. Gerdek gelinin ağırlama yeridir. Tebrikleri kabul ettiği ve kutsandığı özel makamıdır. Gerdek murattır. Diyen Toy Anası, genç kızlara dönerek şöyle diyordu:

"Gerdekte kullanılan her şeyin bir anlamı vardır. Örneğin tavanda sarkan tülün kınalı olmasının bile özel bir anlamı vardır. Tüldeki kınadan ötürü bu

tür gerdeklere "Kınalı Gerdek" adı verilir. Gerdek hiç kimsenin bir şey sormasına fırsat vermeden her şeyi anlatan bir tablo gibidir. (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 10)"

"Müjde yastığı gelenektir. Gelin arabasının gelmek üzere olduğunu haber vermek amacıyla, kullanılan bir simgedir. Kız yengesi tarafından hazırlanır. Gelin baba evinden çıkar çıkmaz, müjde yastığını alıp yola koyulan kişi, küçük boyuttaki bu yastığı damat evine getirdiğinde, gelinin yaklaştığı anlaşılır. Böylece gelini karşılamak için damat evinde son hazırlıklar yapılır. (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı gerdek' s. 13)"

"Bütün hayvanlar, Tanrı'nın insana verdiği çok büyük nimettir; ama atın yeri bir başkadır. At, Allah'ın insana bahşettiği en asîl hayvandır. Atın biz Türkler için apayrı bir değeri vardır. Atı Türkler evcilleştirmişlerdir. Türkler için at, mukaddes ve vazgeçilmez bir hayvandır. Türkler tarih sahnesinde at üzerinde bir ulus olarak tanınmışlardır. Türkler tarihi atlarla yazmışlardır. Türklerin hayatları atlarına bağlıdır. At ile Orta Asya'da tanınmışlardır. Yiğitler kahramanlıklarını atı ile beraber alırdı.

Türk prenslerinin ve kahramanlarının atları, hayatlarında günlük refakatçileri olarak yer alırdı. Oğuz destanlarında kahramanların at ile olan kardeşliğinden bahsedilmiştir. (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 18)"

"Genç Osman atı öldüğünde sarayın önüne mezar yaptırmıştır. Türkler ata ne kadar önem vermişlerse, atlar da Türkler'e o kadar sadık kalmıştır. Oğuz Beyi Bamsı Beğrek on altı yıl kaldığı zindandan çıktığında atının onu hâlâ bıraktı yerde beklediğine hayretler içinde tanık olmuştur. At o kadar değerlidir ki Orta Asya'daki Türkler'in tek içkisi kısrak sütünden yapılan Kımızdır. At ozanlara da ilham kaynağı olmuştur. Köroğlu'nun atının denizden çıktığına inanılırdı. At Türkler için çok değerlidir. Türkler çok değer verdikleri kimselere at hediye ederler." (Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 19)"

Tandır: Yere çukur kazılarak yapılır. Yapımında kırmızı toprak, balçık veya çorak toprakla samanın karışımından oluşur. Kuyunun derinliği beş karış yaklaşık 60-70cm. genişliği 80-100cm. arasında olur. Ağzı kesik huni şeklindedir.

Lögün tandır çamurun sıva kısmında olanından yapılır. Tandırın içi löğün ile sıvandıktan sonra yassı bir taşla hafif çizecek şekilde tesviye edilir. Löğün ne kadar özenle yapılırsa tandır o kadar verimli olur.

Ekmek, lavaş, kete, gılık, peksimet gibi bir çok şeyler pişirilir. "Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 97-98)"

"Kadını güzel yapan şey ne saçı ne vücudu ne de kaşı gözüdür. Kadını asıl güzel yapan sevgisini paylaşabilmesi, fedakârlığı, karşılık beklemeden verdiği emeği, sınırsız sorumluluğu toplumsal duyarlılığı, barışçıl olması, engin anlayışı, sadakati, kalbini de katarak kullandığı aklı ve ana olma özelliğidir. "Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Ana Yüreği' s. 193)"

"İslâmiyet Öncesi Türk Kadını: Yaratılış Destanında: Yaratana ilham veren "Ak Ana " adında bir kadındı.

Eski Türk Destanlarında "Hatun ve Han" Gök ve yerin evlâdıdır. Kadının yeri yedinci kat göktür. Yani en üst makamdır. Oğuz Kağan Ata'nın iki eşinden biri Kutsal bir ağaçtan, diğeri de gökten inen mavi bir ışıktan doğduğuna inanılır.

Eski Türk Destanlarında kadın erkeğin her daim yanındadır. Kadın erkeğin güç ve ilham kaynağıdır.

Bilge Kağan Kitabesinde: "Sizler Anam Hatun, büyük annelerim, hala ve teyzelerim, prenseslerim…" sözleriyle başlar.

Arap Gezgin İBN İ BATUDA şöyle der: "Burada tuhaf bir şeye şahit oldum ki, o da Türkler'in kadınlarına gösterdiği hürmettir. Burada kadınların kıymet ve derecesi erkeklerinden daha üstündür.

Kağan fermanları yalnız: Kağan Buyuruyor ki …" diye başlıyorsa kabul olmazdı.

Yabancı devletlerin elçilerinin kabulünde Hatun ve hakan birlikte otururlardı.

Tören ve toylarda hatun hakanın solunda oturur, siyasî ve idarî görüşlerini beyan ederdi.

Çin ile yapılan Antlaşmayı Mete Han'ın Hatunu imzalamıştır.

Secere i Terakkime de Oğuz ilinde yedi Kız'ın uzun yıllar Beylik yaptığı anlatılmaktadır.

Türkler'de kadının yüceliği göstermek için koca bir dağın yüceliğine, tepesine, onun adını vermişlerdir. Altay Dağları'nın en yüksek tepesine "KADINBAŞI" ismi derilerek taçlandırılmıştır. Bu da Türklerin kadını ne kadar yüksek ve yüce gördüğünün bir delilidir.

İslâmiyet Öncesinde Türklerde kadın, miras hakkına sahipti. Kadına ait mülkiyeti kadın istediği gibi tasarruf edebilirdi.

İslâmiyet öncesinde Türkler'de koca kadını boşayabildiği gibi, kadın da kocayı boşama hakkına sahipti.

İslâm ahlâkında ise kadın ve erkek eşittir. Allah katında erkek ve kadının birbirlerine üstünlüğü yoktur. Tek üstünlük inançtadır… "Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Ana Yüreği s. 195)"

"SAVAŞLARIN KADINI", ROMANINDA TEKNİK YAPI

Türk Edebiyatında Hikâye ve Romancılık

Avrupaî tarzın ilk HİKÂYE ve ROMANCILARI Ahmet Mithat Efendi, Emin Nihat Bey, Şemseddin Sami Bey'dir.

Ahmet Mithat Efendi neşirlerinde 1870 yılında KISSADAN HİSSE, LETAİF i RİVÂYET'in ilk beş bölümü ile başlar. 1873'te başlayıp, 1875'te biten Emin Nihat Bey'in MÜSAMERETNAME'si ikinci teşebbüstür. 1875'te ŞEMSETTİN SAMİ'nin TAAŞŞUK i TALAT ü FİTNAT'ıdır.

Modern hikâyenin Türk Edebiyatındaki temsilcisi ise Halit Ziya UŞAKLIGİL ve Haldun TANER'dir. Türk hikâyeciliği, ilk olarak İlk Çağlarda (MÖ 2000li yıllar), Orta Asya'da Kusutsaydam denilen bölgede Orhun ve Selenga ırmaklarının suladığı alanda Binbuda Kütüphanesi'nde bulunan Uygurca, Samoyetçe, Sankritçe olarak en eski metalik kılişe harflerle matbaa baskılı olarak basılan kitaplar, hikâyeleridir. (Kaynanam Kara Papam Kara, İkiz Kardeş Hikâyeleri) Bunlar Anadolu'da masala ve tarihî eserlere girmiştir. Bunlar da:

Oğuznâmelerimiz,
Dedekorkut Hikâyelerimizdir.
Sonraki yüzyıllarda ise bunu:
Leylâ ile Mecnûn,
Ferhat ile Şirin,
Yusuf ile Züleyha,
Arzu ile Kamber, …vb hikâyelerdir.

Bunlar Türk halkı üzerinde PEDEGOJİK bir formasyonu da yerine getirmiştir. Hoşa giden, eğlendirici anlatımlar olarak gelişen hikâyeye, bu anlamıyla Homeros destanlarının ve Heredot tarihinin anlatımlarında da rastlanır.

Ortaçağ 'da özellikle Hindistan'da "Bin bir Gece Masalları" ile sağlam bir hikâye anlatım geleneğinin varlığı bilinmektedir. Bu gelenek Arapça'dan yapılan çevirilerle Avrupa'ya yayılmıştır; ancak bu çağ Avrupa'sında yaygın olan hikâyeleri, masal, efsane, rivayet anlatımlarından ayıramıyoruz.

Aynı yüzyılda, Tanzimat'ın ilanını takiben Batı'nın etkisiyle edebiyatımıza gi-

ren modern hikâyeden önce Türk Edebiyatının yüzyıllar süren sağlam bir hikâye geleneği vardır.

Bir kısmı günümüzde de yaşayan halk hikâyeleri, meddah hikâyeleri, halk masalları bu geleneğin tanıklarıdır. XIV. ve XV. yüzyıllarda yazıya geçirildiği sanılan Dede Korkut Hikâyeleri, çağdaş hikâye tekniğine yakın kurgusu ve planıyla Türk edebiyatının bir kısım anlatımlarda Batı'dan ileride olduğunu gösteren eserlerdir. Hikâye kelimesi ilk olarak Tanzimat'ta "roman" karşılığında kullanıldı. Bugünkü anlamda hikâyelere ise "küçük hikâye" denildi.

Haldun TANER; "Hikâyeyi romanın kısası, romanı hikâyenin uzunu sanmak bence yanlıştır; hem "hikâye"nin hem de "roman"ın ayrı özellikleri vardır. Tekniği başka işleyişi başka üslubu başka iklimi başka…." diyor.

Songül Dündar'ın hikâyeleri ve romanında geçen olay, olaylar gerçek hayatın birçok karelerinden ibarettir. Dündar romanın konusunu iyi seçmiştir. Kurguları, olayları, tahlilleri, ruhsal durumları, çevre ve çevre tasvirlerini yerinde ve zamanında kullanabilmiştir.

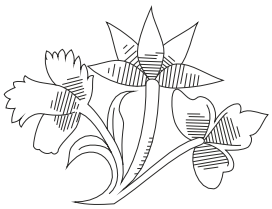

ANLATICILAR TİPİ (TİPOLOJİSİ, KARAKTERİ)

1.Anlatıcı Tipi (Karakteri)

Anlatıcı eser ile karşılaşıldığında ilk tanışılan karakter eseri, nakledendir. Burada söylenilen hususun sadece kurgulu metinleri kapsamadığı açıktır. Kurgu metinlerin sistemli incelenmesi yapıldığında da anlatıcı veya anlatım vasıtası olarak adlandırılan lengüistik figürün, büyük bir önem ihtiva ettiğini söylemek mümkündür.

Roman sanatının temeli, bakış açısına göre, onun problemi üzerinde yükselir. Bunu görmemezlikten gelen yazar, üzerinde durduğu temâyı ve anlamı aktarmada yeterince başarılı olamaz. Anlatımın seviyesinin tespitinde karşılaştığımız yapıların içerisinde, kurgu anlatılanların en temel unsuru olan anlatıcı, anlatıcıları hem dış anlatıcı hem de iç anlatıcı olarak görebiliriz. Bunların her ikisi de anlattıkları metin içerisinde, pozisyonlara göre iki başlık altında toplanırlar: Şayet bir anlatıcı, anlattığı romanın katılımcılarından biri ise, "benzer anlatıcı" dır. Anlatıcı anlattığı roman ve hikâyenin dışında kalan, katılımcılarından biri olmadığı bir konumda ise, o taktirde "benzer olmayan anlatıcı" olarak isimlendirilir.

Micke Bal'in Adlandırmasıyla:
A: Dış Anlatıcı (Sınırsız)
B: Karakter Anlatıcı (Sınırlı).

Benzer ayrımla da:
a) Ben Anlatıcılar
b) Üçüncü Kişi Anlatıcılar olarak tespit etmem mümkündür.

Bu bilgiler ışığında romana yaklaştığımızda anlatıcı, bu kurgu dünyasının varlıklarından biridir. Romanda anlatıcı tipi, üçüncü kişidir. Anlatıcı, yaşananları duyuyor, olayları dinliyor; ve başkasının ağzından üçüncü şahıs olarak aktarıyor. Anlatımlarda, ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMANLI (Mişli Geçmiş Zaman) bir yaklaşım vardır. Kimi zaman GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMANLI (Dili Geçmiş Zaman) bir anlatım da göze çarpar.

Metin aktarımında, zamanların belirlenmesi, anlatıcı tipinin tespiti için önemli bir ipucudur. Bu romanda anlatıcı, "ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN" üçüncü şahıstır. Romanda anlatıcı tipini ele veren önemli ipuçlarından biri de, anlatıcının roman kahramanını gözlemleyip, konuşmaların kaçıncı şahıslarla ilgili olduğuna bakıp, onların söylediklerini, yaşadıklarını, hal ve hareketlerini konuşmalarının özelliklerin çıkarabilmesidir.

Songül Dündar üçüncü şahıs anlatımcısıdır:

"Melek Ana, kızının gelin duvağını okşayıp öptü. Sevinçle üzüntü karışımı gözyaşı döktü. Gözyaşlarını sildi ve bizzat yaşayarak öğrettiği hayat hakkında tavsiyelerde bulundu:

"Kızım mücadeleci ol. Ağlasan da gözyaşını silmesini bil. Yoksa sütümü helâl etmem.

Sana güveniyorum ve başarılı olacağına inanıyorum. Dilerim mutlu olursun." … Ben düşman boyun eğmeden, seni "Hür Kız" olarak yetiştirdim. Şimdi "Hür Kız "olarak uğurluyorum. Bundan sonra da "Hür Ana" olarak görmek istiyorum" dedi.

"Dündar, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı Gerdek' s. 128)"

"Kınalı Gerdeğin simgelediği kınalı tülbendi aradı. Hırsla çekip aşağı indirdi. Yumruklarını sıkarak : (FELEK NEYİN VARSA AL DA GEL!..) DİYEREK FELEĞE MEYDAN OKUDU. Aha, düğümler tanık olsun diyerek her bir düğüme bir anlam yükleyerek:

Bu hayatı olduğu gibi ve tüm gerçekleriyle kabul ettiğim için;

Bu pes etmeyeceğim ve mücadeleden vazgeçmeyeceğim için;

Bu sabırlı ve azimli olmaya and içtiğim için;

Bu kendime güvenim için;

Bu mutluluk ve başarıda kararlılığım için;

Bu, iffetim ve namusum ve kadınlık değerlerim için;

Bu "Hür Ana" olmaya and içtiğim için;

El mi yaman bey mi yaman görsünler." dedi.

"DÜNDAR, Songül, "SAVAŞLARIN KADINI", 'Kınalı gerdek' s.134)"

Kişiye dayalı anlatımlarda anlatıcı, karakterin fizyolojik özelliklerini, genç yaşlı dış görünüş ile ilgili giyim ve kuşamına önem vermesi, eğilimleri, duruşu, bakışı, insan üzerinde bıraktığı izlenimler ve ismi verilmelidir. Bunlar anlatıcıya aktarılan önemli unsurlardır.

Yazar, yani anlatıcı, roman katılımcılarından biri olarak;

a) Karakteri fizyolojik bakımından tanıtması,

b) Kahramanın ismi ve ailesi hakkında az çok bilgi vermesi,

c) Aktörün, öğrenmeye yani bilgi edinmeye açık olmasını söylemesi gibi unsurlar anlatıcının tipini veren önemli ipuçlarıdır.

Anlatıcı roman kahramanının içsel duygularını anlatmak için, onun iç dünyasına inmiş, gizli duygu ve düşünceleri anlatma yoluna gitmiştir. Bu açıdan anlatıcı:

1- Doğrudan (bağımsız, dolaysız) konuşma aktarımını,

2-Olay örgüsünde, karakter, tasvir vb. hususlarda, "otoriter bir anlatışı" seçmemesi vb. durumlarda anlatıcı tipi "üçüncü şahıs" dır.

Birinci (Ben) Kişi Anlatımcısı:

Anlatım Seviyesi

Roman, anlatım seviyesi bakımından değişik bir konumlamadadır. Bu konumlama; anlatıcının kurgu metnin bir katılımcısı olması, dolaysız konuşma tekniğinin ön planda olması ve müdahale sınırının sıfır düzeyinde olması gibi unsurların niteliklerinden anlamak mümkündür.

Roman:

A) Temel Metin

B) Alt Anlatımlar (Metinler)

Temel metin, çerçeve metin, anlatıcının metnidir. Anlatıcı, roman kahramanı değildir. Olay örgüsünü, kurgu metni nakleden dinleyen kişidir. Bu durum, anlatıcının konum ve bakış açısını mekan, zaman, ritmik oluşumların yapısında değişmelere, yapısal nitelikler kazanmasına, zengin kurgusal yapının veya tersi durumun ortaya çıkmasına ve bunların belirginleşmesine sebep olmaktadır.

Olayın anlatıcısı üçüncü şahsın, aktörün yaşamı, fiziksel yapısı, duygu dünyası (aşk dünyası), gelecek tasarımını kurgusal ve ritmik yaklaşımlarla anlatmıştır. Temel metnin anlatıcısı olan anlatıcı, anlatım zamanlarında kimi yerde sıçramalar yapmıştır. Yer (mekan) tasvirlerinde ise başarılı değildir. Olayın geçtiği yer (köy, orman, doğa), anlatıcının projektörüne yansımıştır. Tasvirler genellikle, doğa ve insan üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bağımsız (Dolaysız konuşma) aktarımı ile anlatıcı, direk aradan çekilerek aktör ile alıcı aktarıcının varlığına hiç ihtiyaç duymadan, iletişim kurarlar. Diyaloglarda anlatıcı, muhatap konumundadır; ancak müdahil; veya dolaylı bir aktarıcı konumunda değildir. Diyaloglarda belirginleşen en önemli noktalardan biri de anlatıcının "anlatıcı" konumundan çıkarak "kişi" seslenmesidir:

YAZARIN ESERLERİ:

1) 2008, Mart, DÜNDAR, Songül, "Şoför AĞA" (Hikâyeler), Kitap Matbaası, Cinius Yayınları, Çağdaş Türk Yazarları. 224 s.

2) 2009, DÜNDAR, Songül, "ŞAVAŞLARIN KADINI " (Roman), Kitap Matbaası, Cinius Yayınları, Çağdaş Türk Yazarları. 24O s.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

1) 2008, Mart, DÜNDAR, Songül, "Şoför AĞA" (Hikâyeler), Kitap Matbaası, Cinius Yayınları, Çağdaş Türk Yazarları. 224 s.

2) 2007, DÜNDAR, Songül, "ŞAVAŞLARIN KADINI " (Hikâyeler), Kitap Matbaası, Cinius Yayınları, Çağdaş Türk Yazarları. 24O s.

ŞİİR ŞÖLENİ

Şimdi şiir şölenindeyim
Saçlarından savruluyor dizeler
Şiir kokuyorsun bir baytaran çiçeği gibi
Berit Dağı'ndan
Şiir kokuyorsun ilmik ilmik
Şiir bağından
Oturmuşsun Tanrının çardağına
Kurulmuşsun keyfince
Şiir okuyorsun güz bahçelerime
İlkbahar coşkusunda
Bir pınar gibi sesin
Okuyan sen okunan da sensin.

Osman GÖKÇE
(Beritten Beri. Şiirler.s:32)

2010 ŞİİR ÖDÜLÜ ŞARTNAMESİ

Orhan ŞAİK GÖKYAY

Amaç:

2 Aralık 1994 tarihinde aramızdan ayrılan ve 2002 yılında doğumunun 100. yılında saygıyla andığımız ünlü şair, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni, devlet sanatçısı Orhan Şaik GÖKYAY'ın aziz hatırasını yaşatmak amacıyla 2001 yılından itibaren eşi Ferhunde GÖKYAY ve öğrencisi Kudret ÜNAL tarafından "Orhan Şaik GÖKYAY Şiir Ödülü" ihdas edilmiştir. Ödül, bu yıl bir yeni Türk şiiri şairine verilecektir..

Başvurma Yöntemi:

2010 yılı ödülü için, T.C. vatandaşı, yaşayan yeni Türk şiiri şairleri, 1994-2010 yılları arasında yayımlanmış şiir kitaplarından biriyle başvuruda bulunabilirler. Kitap, şair ve sanatı hakkında bir inceleme kitabı da olabilir. Bu takdirde, ödül incelemeciye değil şaire verilecektir. Âşık tarzı şiir yazan, mahlası bulunan iyi öğrenim görmüş şairler (Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar, Orhan Şaik Gökyay takipçileri), Türk yenilik şiiri şairleri kapsamında değerlendirilecektir. Şiir kitaplarının konularında, şairler serbest bırakılmıştır.

Her şair, başvuruda bulunduğu şiir kitabından beş adetini en geç 15 Eylül 2010 tarihine kadar aşağıdaki adrese gönderecek veya elden teslim edecektir. Sanat kuruluşları, edebiyatı dernek, vakıfları, bilim adamları ve seçici kurul üyeleri de ödül için aday gösterebilirler.

Ödül:

2010 yılı ödülü 1000 TL ve ödül belgesinden oluşmaktadır.

Seçici Kurul:

Başkan	: Prof. Dr. İsmail PARLATIR
Üye	: Prof. Dr. Naciye YILDIZ
Üye	: Nail TAN
Üye	: Hayrettin İVGİN
Üye	: Kudret ÜNAL

Değerlendirme:

Değerlendirme sonuçları 1 Kasım 2010 tarihinde açıklanacak, ödül töreni yeri ve tarihi ise daha sonra belirlenecektir.

Adres:
Nail TAN
Konur Sok. Nu: 66/9
Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 0.312.4259353

BİR YAZAR DOSTUMUZU KAYBETTİK

Sayın Vedat Ali Tok, Sayın Bekir Oğuzbaşaran,

Kıymetli arkadaşımız yazar Ümit Fehmi Sorgunlu'nun aniden aramızdan ayrılışı hepimizi üzüntülere garketti. Bu mukadder sonun bu kadar aniden gelişi ve bir rahatsızlık sebebiyle hemen bu sona yönlenmesi sözle anlatılması imkansız bir ruhi halin ortaya çıkmasına sebep oldu. Ona Allahtan Rahmet, ailesine ve sevenlerine sabır ve başsağılığı diliyorum.

Ümit Fehmi arkadaşımızla tanışmamız oldukça eskidir. Hafızamda kalan izlere baktığımda, onun bir Kayseri gazetesinin eki olarak yayınladığı Divit adlı edebiyat ilavesinde, uzun zaman yazdığını, benim şiirlerimi ve yazılarımı yayınladığını hatırlıyorum. Devamlı çalışarak ve özellikle sizler gibi seçkin, kıymetli dostlarıyla çıkardığı Berceste dergisi edebiyat dünyamızda olumlu izler bıraktı. Dostlarının ve edebiyat severlerin onu unutmayacağını düşünüyorum.Hepinize başsağlığı diliyor, selam ve saygılarımı sunuyorum.
İsmail Özmel (02.07.2010)

EŞEK, YİNE EŞEK,
ADAM OLMADI!

En lüks mağazadan kıyafet aldım
Adam olsun diye kurslara saldım
Boş yere aldanıp hülyaya daldım
Eşek, yine eşek, adam olmadı

Eşekçe davranır hırpalanırdı
Ünlü kişilerden çoğu tanırdı
Tam ümitlendiğim anda anırdı
Eşek, yine eşek, adam olmadı

Ahırdan çıkardım, saraya kattım
Yularını alıp kravat taktım
Tereyağı, süt ve bal ile baktım
Eşek, yine eşek, adam olmadı

Modern cihazlarla eğittim onu
Döktürdüm üstüne her tür losyonu
Neye varacak ki sıpanın sonu
Eşek, yine eşek, adam olmadı

12.03.1991
KENAN ŞAHBAZ

ÜMİT FEHMİ, SON SÖZÜNÜ SÖYLEDİ!

"Hikâyeden Taşan Sözler" kitabının yazarı, Berceste dergisinin Genel Yayın Yönetmeni, Kayserili şair, yazar Ümit Fehmi Sorgunlu vefat etti. Mekânı cennet olsun!..

Ümit Fehmi Sorgunlu'nun oğlu Aykut Sorgunlu babasının uzun süredir kolon ve akciğer kanseri tedavisi gördüğünü; son olarak da solunum yetmezliği neticesinde vefat ettiğini söyledi.

Sanat hayatına 1968 yılında şiirle başlayan Sorgunlu ilerleyen yıllarda Kayseri'de çıkardığı kültür, sanat ve edebiyat dergileriyle tanındı.

Şair ve yazar Ümit Fehmi Sorgunlu, Kayseri´de çıkardığı kültür, sanat ve edebiyat dergisi Berceste'nin genel yayın yönetmeni idi.

Kayseri´de yayın yapan diğer yerel gazetelere kültür, sanat eki de çıkaran Sorgunlu'nun, "Acılar Nerede Başlar", "Yağmur Yağmıyordu", "Eylül Vurgunu" ve "Gülün Müjdesi" adlı hikâye kitapları bulunuyor.

2010 yılında edebî yazılardan oluşan "Hikâyeden Taşan Sözler" adlı kitabı yayımlandı.

Ümit Fehmi Sorgunlu, 1949 yılında Kayseri'de doğdu. Sanat hayatına 1968 yılında şiirle başladı. Şiirleri mahallî gazete ve dergilerde yayınlandı. Bir yayınevi de kurarak, Meçhuller (hikâye) ve Adımlar (şiir) antolojilerini hazırladı. 1976 yılında "Doğuş" edebiyat dergisini çıkardı.

1995 yılında "Öncü" edebiyat, kültür ve sanat dergisinin genel sanat yönetmenliğini yaptı. Akın, Günlük ve Hakimiyet gazetelerinde "Divit Sanat" adında bir kültür, sanat eki hazırladı. Mahallî radyo ve televizyonlarda programlar yaptı.

1982'de KASD (Kayseri Sanatçılar Derneği) Hikâye Teşvik, 1984 Kayseri Olay Gazetesi hikâye, 1987 Kayseri Gazeteciler Cemiyeti röportaj, 1991 Basın Yayın Genel Müdürlüğü röportaj, 1992 ve 2004 Kayseri Akın Günlük Gazetesi ve Berceste Dergisi Türk Edebiyatına Hizmet, 2006 Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şubesi Hikâye Ödüllerini aldı.

1970 yılından beri Hisar, Eğitim ve Kültür, Bilim ve Düşünce, Doğuş, Küçük Dergi, Kültür ve Sanat, Erciyes, Kültür Dünyası, Tepe, Ko-nevî, Somuncu Baba, Altınoluk, Berceste, Yağmur, Dergâh ve Türk Edebiyatı gibi birçok edebiyat dergi-sinde şiir ve hikâyeleri yayınlandı.

Yapı Kredi Yayınları arasında çıkan Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi'nde, İhsan Işık'ın Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi'nde, Abdullah Satoğlu'nun Kayseri Ansiklopedisinde, Ahmet Sıvacı'nın Kayseri Güldestesi'nde ve MuhsinİlyasSubaşı'nın Ağırnaslı Sinan adlı antolojisinde biyografisine ve eserlerine yer verildi.

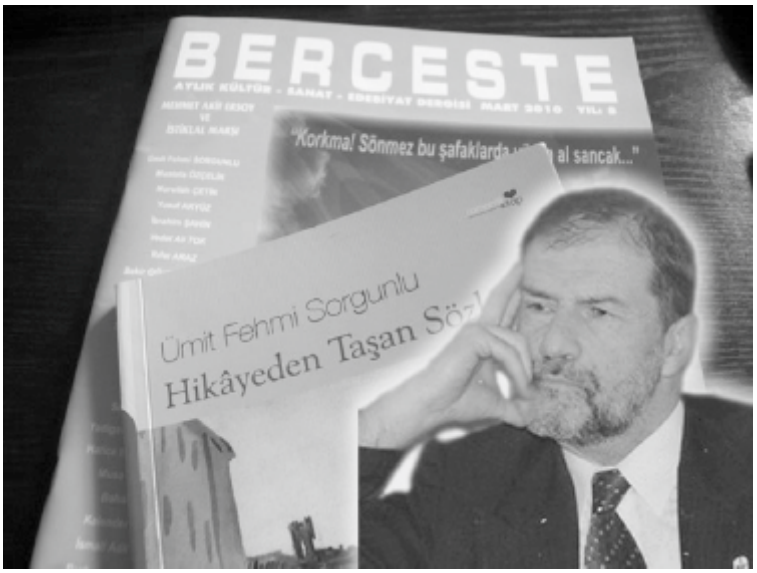

Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Öğr. Gör. Bekir Oğuzbaşaran'ın danışmanlığında, Bekir Yeşilyaprak tarafından hayatı, edebî kişiliği ve hikâyeleri üzerine bir bitirme tezi hazırlanmıştır.

Yazarımız Ümit Fehmi Sorgunlu'yu rahmetle anıyoruz.
Mekanı cennet olsun !..

Harun Yardımcı, bildirdi.

FARK ETMELİ İNSAN

Bir damlacık sudan nasıl yaratıldığını fark etmeli.
Anne karnına sığarken dünyaya neden sığmadığını
ve en sonunda bir metre karelik yere
nasıl sığmak zorunda kalacağını fark etmeli.
Şu çok geniş görünen dünyanın, ahirete nispetle
anne karnı gibi olduğunu fark etmeli.
Henüz bebekken
"Dünya benim ! " dercesine avuçlarının sımsıkı kapalı olduğunu,
ölürken de aynı avuçların "her şeyi bırakıp gidiyorum işte!"
dercesine apaçık kaldığını
ve kefenin cebinin bulunmadığını fark etmeli.
Baskın yeteneğini fark etmeli sonra.
Azrail'in her an sürpriz yapabileceğini,
nasıl yaşarsa öyle öleceğini fark etmeli insan.
Hayvanların yolda, kaldırımda, çöplükte ama kendisinin
güzel hazırlanmış mükellef bir sofrada yemek yediğini fark etmeli.
Yaratılmışların en güzeli olduğunu fark etmeli ve ona göre yaşamalı.
Gülün hemen dibindeki dikeni dikenin hemen yanı başındaki gülü fark etmeli.
Evinde kedi, köpek beslediği halde çocuk sahibi olmaktan korkmanın
mantıksızlığını fark etmeli.
Eşine seni çok seviyorum! demenin mutluluk yolundaki müthiş gücünü fark
etmeli.
Dolabında asılı 25 gömleğinin sadece üçünü giydiğini ama
arka sokaktaki komşusunun o beğenilmeyen gömleklere
muhtaç olduğunu fark etmeli.
Zenginliğin ve bereketin sofradayken önünde biriken
ekmek kırıntılarını yemekte gizlendiğini fark etmeli.
Annesinden doğarken tertemiz teslim aldığı gırtlağını ve
aşırı beslenme yüzünden sarkan göbeğini fark etmeli.
Fark etmeliyiz çok geç olmadan

Ömür dediğin üç gündür,
dün geldi geçti yarın meçhuldür,
O halde ömür dediğin bir gündür,
o da bugündür .

Can YÜCEL

MODEKA

İç mimari & mobilya

modern
estetik
konforlu

YATAK ODASI
YEMEK ODASI
BÜRO DEKORASYON
MUTFAK VE BANYO
MOBİLYA KAPI
DEKORASYON
TAAHHÜT İŞLERİ

Üretimde Gurur Dolu 20. Yıl

blum Hettich UKINOX cebi SILVERLINE STRAX Viole

Tel: 0388. 225 02 00 Gsm: 0533 340 52 29 Faks: 225 02 02
Organize Sanayi Bölgesi NİĞDE www.modekamobilya.com.tr

Salkımsöğüt Yayınevi

www.salkimsogut.com

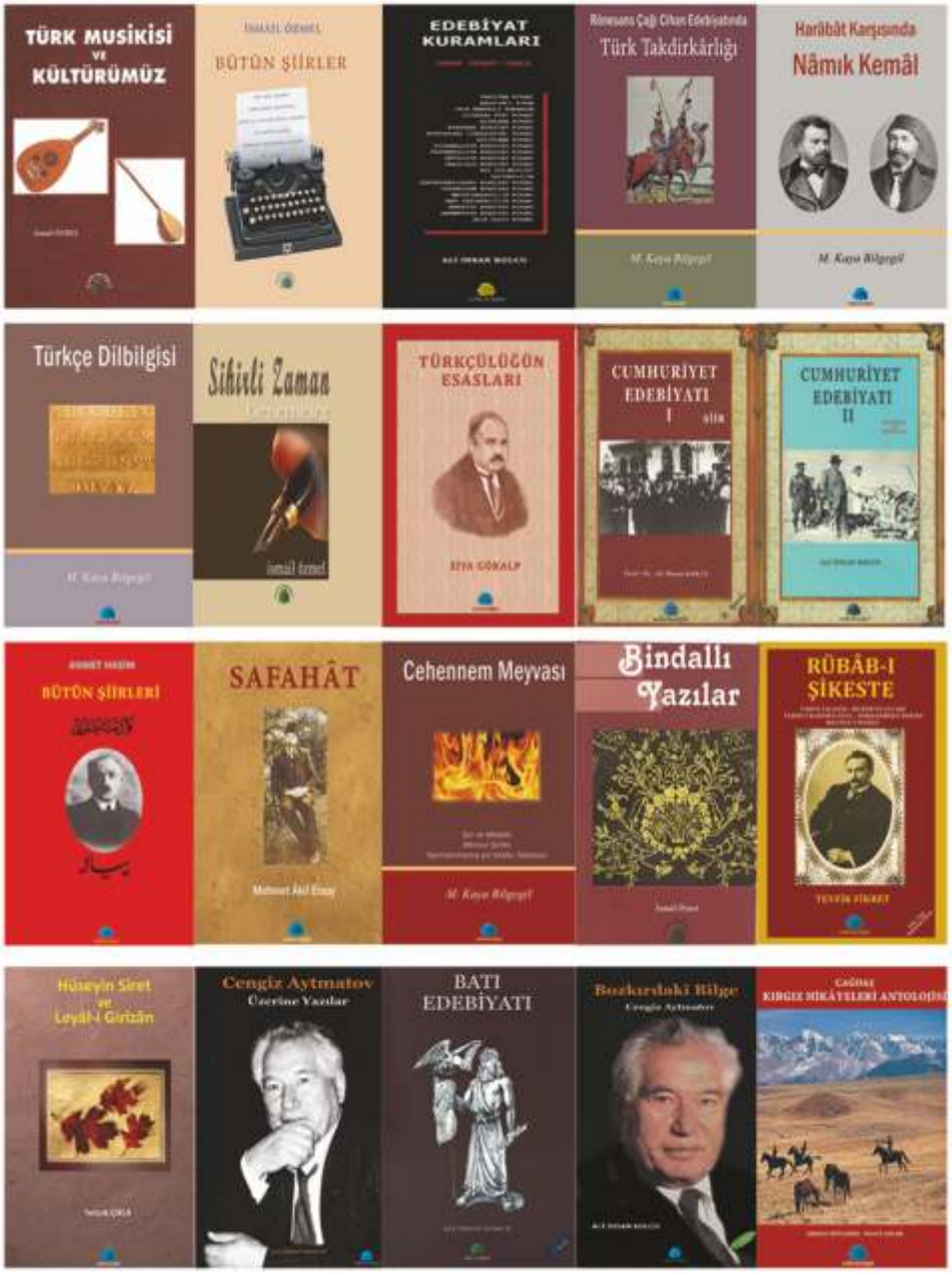

Adres: Cumhuriyet Caddesi Kamilağa Sokak 29-C Tel&Fax:0442 235 65 70

e-mail:salkimsogutyayincilik@mynet.com-salkimsogutyayinevi@gmail.com

ERZURUM

Karan Ofset & Form 233 66 22 • NİĞDE